

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Esin Nesrin CEBECİ

BELİREN YETİŞKİNLERİN ROMANTİK İLİŞKİLERDE PROBLEM
ÇÖZME BECERİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET BAĞLAMINDA
İNCELENMESİ

Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2021

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Esin Nesrin CEBECİ

BELİREN YETİŞKİNLERİN ROMANTİK İLİŞKİLERDE PROBLEM
ÇÖZME BECERİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET BAĞLAMINDA
İNCELENMESİ

Danışman

Prof.Dr. Kamile KABUKCUOĞLU

Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2021

Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Esin Nesrin CEBECİ'nin bu çalışması, jürimiz tarafından Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Gül ERGÜN (İmza)

Üye (Danışmanı) : Prof. Dr. Kamile KABUKCUOĞLU (İmza)

Üye : Dr.Öğr.Üyesi İLKAY KUTLAR (İmza)

Tez Başlığı: Beliren Yetişkinlerin Romantik İlişkilerde Problem Çözme Becerilerinin
Toplumsal Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi

Onay : Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Tez Savunma Tarihi : 08./07/2021

Mezuniyet Tarihi : 12/08/2021

(İmza)
Prof. Dr. Suat KOLUKIRIK
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Beliren Yetişkinlerin Romantik İlişkilerde Problem Çözme Becerilerinin Toplumsal Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi” adlı bu çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımda yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

İmza

Esin Nesrin CEBECİ

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU
BEYAN BELGESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Esin Nesrin CEBECİ
Öğrenci Numarası	20185246011
Enstitü Ana Bilim Dalı	Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Ana Bilim Dalı
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Programın Türü	(X) Tezli Yüksek Lisans () Doktora () Tezsiz Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Prof. Dr. Kamile KABUKCUOĞLU
Tez Başlığı	Beliren Yetişkinlerin Romantik İlişkilerde Problem Çözme Becerilerinin Toplumsal Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi
Turnitin Ödev Numarası	1602763156

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam ...80... sayfalık kısmına ilişkin olarak, ...03.../...08.../ 2021..... tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

alıntılar hariç % ...4.....

alıntılar dahil % ...6..... 'tür.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(X) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orijinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları'nda öngörülen yüzdeleri aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orijinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

03/08/2021

(imzası)
Prof. Dr. Kamile KABUKCUOĞLU

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ	iii
KISALTMALAR LİSTESİ	iv
ÖZET	v
SUMMARY	vi
ÖNSÖZ	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

TOPLUMSAL CİNSİYET VE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ

1.1. Toplumsal Cinsiyet ve İnşası	3
1.2. Toplumsal Cinsiyete İlişkin Kuramsal Açıklamalar	6
1.2.1. Sosyal Öğrenme Kuramı	6
1.2.2. Sosyal Rol Kuramı	7
1.2.3. Toplumsal Cinsiyet Şema Kuramı	8
1.3. Problem ve Problem Çözme Becerileri	10

İKİNCİ BÖLÜM

BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİ VE ROMANTİK İLİŞKİLER

2.1. Beliren Yetişkinlik	13
2.2. Beliren Yetişkinlik Dönemi Özellikleri	15
2.2.1. Kimlik Arayışı	16
2.2.2. Değişkenlik	16
2.2.3. Kendine Odaklanma	17
2.2.4. Arada Hissetme	18
2.2.5. Olanaklar ve Fırsatlar	18
2.3. Romantik İlişki	18
2.3.1. Partner Seçimi	20
2.3.2. Romantik İlişkiyi Başlatmak	21
2.3.3. Romantik İlişkiyi Sürdürmek	23
2.3.4. Romantik İlişkiyi Sonlandırmak	24
2.4. Beliren Yetişkinlikte Romantik İlişkiler	25

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Problemi	29
3.2. Araştırmanın Amacı	30
3.3. Araştırmanın Önemi	30
3.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	32
3.5. Araştırmanın Etik Boyutu	32

3.6. Araştırmanın Yöntemi	33
3.7. Örneklem Grubu	34
3.8. Araştırmanın Tekniği, Araştırma Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi.....	36

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Toplumsal Cinsiyet Algısı	38
4.2. Algılanan Romantik İlişkinin Tanımı	40
4.3. Romantik İlişki Sürecine İlişkin Özellikler	43
4.4. Partnerler ile Yaşanan Problemler ve Çözümler	45
4.4.1. Uzun Süreli Problemler ve Çözümleri	45
4.4.2. Kısa Süreli Problemler ve Çözümleri	47
4.5. İlişkide Yaşanan Problemlerde Toplumsal Cinsiyetin Yeri	49
4.6. Problem Çözme Konusunda Katılımcıların Öz Kök Aile ile Benzerlikleri	50
4.6.1. Öz Kök Aile Davranışları	51
4.6.2. Öz Kök Aile ile Ortak Yönler	53
SONUÇ	55
KAYNAKÇA.....	58
EK1- YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU.....	63
EK2- BİREYSEL TANITIM FORMU.....	64
EK3- BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU	65
ÖZGEÇMİŞ	66

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Katılımcılara İlişkin Bilgiler	35
---	----

KISALTMALAR LİSTESİ

Akt.	Aktaran
K	Katılımcı
vb.	Ve benzeri
vd.	Ve diğerleri

ÖZET

Bu araştırmada amaç, beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin romantik ilişki deneyimleri ile problem çözme becerilerini incelemek ve toplumsal cinsiyet bağlamda değerlendirmelerde bulunmaktır.

Nitel araştırma yönteminin benimsendiği bu çalışmada Antalya'da yaşayan beliren yetişkinlerle görüşülmüştür. Katılımcılara kartopu tekniği ile ulaşılmıştır. Amaçlı örnekleme tekniğiyle belirlenen 30 beliren yetişkin ile derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma kriterleri; katılımcıların 18-26 yaş arasında, romantik ilişki deneyimine sahip olmalarıdır. Çalışma 30 katılımcı ile tamamlanmıştır. Görüşmede yarı yapılandırılmış soru formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, beliren yetişkinlerin romantik ilişki deneyimlerine ilişkin olarak problem çözme becerilerine, öz kök aile ile ilişkilerine ve toplumsal cinsiyet rollerine ulaşılmıştır.

Görüşülen beliren yetişkinlerin, deneyimledikleri romantik ilişkilerde, yaşadıkları problemlerin kısa ve uzun vadede devam eden iki türü olduğu anlaşılmıştır. Uzun süre devam eden problemlerin toplumsal kabuller ile ilişkili olduğu gözlemlenirken kısa süreli problemlerin ise bireylerin günlük hayatın akışında baskın taraf olma çabasından kaynaklandığı anlaşılmıştır. Erkekler, partnerlerinin ilişkide her şeyi sorun ettiklerini belirtirken kadınlar ise partnerlerinin çoğunlukla problemlerden kaçtıklarını ve çözümü kendilerine bıraktıklarını ifade etmişlerdir. İlişki dinamikleri içerisinde kadının ve erkeğin toplumsallaşma sürecinde bir ilişkiyi sürdürmek için çeşitli kodlarla donatıldığı anlaşılmıştır. Bu kodlar katılımcıların söylemlerinden çıkarılmaktadır. Aynı zamanda katılımcılar, cinsiyet rollerinin doğru olmadığını ifade etseler de pratikte o roller ile yaşamayı hayatlarının bir parçası haline getirdikleri görüşmüştür.

Anahtar kelimler: Beliren yetişkinlik, romantik ilişki, problem çözme becerileri, cinsiyet rolleri.

SUMMARY

**EXAMINATION OF PROBLEM SOLVING SKILLS OF EMERGING ADULTS IN
ROMANTIC RELATIONSHIPS IN THE CONTEXT OF GENDER**

The aim of this research is to examine the romantic relationship experiences and problem-solving skills of individuals in the emerging adulthood and to make evaluations in the context of gender.

In this study, in which the qualitative research method was adopted, emerging adults living in Antalya were interviewed. Participants were reached with the snowball technique. In-depth interviews were conducted with 30 emerging adults determined by the purposeful sampling technique. Research criteria; participants are between the ages of 18-26, having experience of romantic relationships. The study was conducted with 30 participants. A semi-structured questionnaire was used in the interview. As a result of the research, problem solving skills, root family relations and gender roles of emerging adults regarding their romantic relationship experiences were reached.

It has been understood that the emerging adults interviewed have two types of problems that continue in the short and long term, in the romantic relationships they experience. While it was observed that long-term problems were related to social acceptance, it was understood that short-term problems were caused by the effort of individuals to be the dominant party in the flow of daily life. It has been understood that within the relationship dynamics, women and men are equipped with various codes to maintain a relationship in the socialization process. These codes are extracted from the discourses of the participants. At the same time, although the participants stated that the gender roles are not correct, it was seen that they made living with those roles a part of their life in practice.

Keywords: Emerging adulthood, romantic relationship, problem solving skills, gender roles.

ÖNSÖZ

Çalışma boyunca yaşanan aksiliklere rağmen bana olan inancını kaybetmeyen ve çalışma boyunca eleştiri ve önerileriyle katkıda bulunan kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Kamile KABUKCUOĞLU'na en içten teşekkürlerimi sunarım.

Lisans eğitimim boyunca ilminden faydalandığım, insani değerleri ile de örnek edindiğim ve ne zaman yorulsam bırakacak olsam kendisinin sözleri ile toparlanarak yoluma devam ettiğim değerli hocam Rabia SOYUCAK'a minnettarım.

Hayat koşturmacası içerisinde bütün yorgunluğumu ve stresimi yansıttığım hiçbir zaman desteklerini esirgemeyen sevgili aileme bana sabırla katlandıkları için sonsuz teşekkür ederim.

Araştırma boyunca maddi ve manevi desteklerini her zaman hissettiğim ve beni her zaman motive eden çok değerli dostlarıma içten saygı, sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Burada adı geçmeyen ve bu araştırmanın gizli kahramanlarına tüm içtenliğimle sonsuz teşekkürler.

Esin Nesrin CEBECİ

Antalya, 2021

GİRİŞ

Beliren yetişkinlik dönemi, ergenlik ile yetişkinlik arasında kalan ara dönemi ifade etmektedir. Önceki yıllarda kişi ergenlikten direkt yetişkinlik dönemine geçtiği düşünülürken son dönemlerde eğitim-öğretim sürecinin ve iş bulma çabasının yirmili yaşların sonlarına kaymasıyla birlikte farklı bir dönem daha yaşamaktadır. Bu dönemde kişinin iş, aşk ve dünya görüşlerinde değişimler görülmektedir. Beliren yetişkinlik döneminde ne ergenliğin getirdiği karmaşıklık görülmekte ne de yetişkinliğin getirdiği sorumluluk anlayışı tam olarak karşılanabilmektedir (Arnet, 2000: 480).

Rekabet anlayışının önem kazandığı son yıllarda bireyler toplumda bir yere gelebilmek için çok fazla çaba harcamaktadır. Maddi özgürlüğü kazanma yaşı yirmili yaşların sonuna gerilemiştir. Kişi tam olarak kendine ve kurmayı düşündüğü ailesine bakabilmek için yeterli maddi imkanı daha geç yaşlarda kazanmaktadır. Bu sebeple evlilik yaşı da yirmili yaşların sonuna doğru ilerlemiştir (Atak, 2020: 31). Bu değişiklikler toplumun yapısını son derece etkilemiştir. Artık bireyler ergenlik döneminden sonra yetişkinliğe geçiş için bir hazırlık evresinden de geçmektedir. Arnett bireyin içinde bulunduğu bu dönemi beliren yetişkinlik (emerging adulthood) olarak adlandırmaktadır (Arnet, 2000:471).

Beliren yetişkinlikte birey kendisini, yeteneklerini fark etmeye çalışırken romantik ilişki süreçlerini de keşfetmektedir. Bu keşif ergenlik döneminden farklı olarak geleceğe odaklanmaktadır. Birey bu dönemdeki farkındalıkları ile gelecekte nasıl biri ile aile kurabileceği hakkında bilgi edinir (Arnett, 2006: 8).

Romantik ilişki bağı ile bağlı olan çiftler ilişkileri boyunca birçok problem ile karşılaşabilmektedir. Romantik ilişkilerde en sık karşılaşılan problemler; tarafların kıskançlığı, kavga, arkadaşlar ile geçirilen vakti kısıtlama, partnerlerini görmezden gelme ve ihmal etme, birlikte geçirilen vaktin yetersizliği, ilişkinin bitmesi gibi çeşitli problem başlıkları belirtilebilir (Altınok, 2014: 35). Bireyler, ilişki süresince karşılaştıkları problemlere karşı farklı tutumlar sergileyebilmektedir.

Romantik ilişkilerde cinsiyet rolleri de oldukça etkindir. İlişkiyi başlatacak tarafın kadın mı erkek olacağı bile cinsiyet rolleri konusuna dayanmaktadır. Toplumsal mitler ve cinsiyet rollerinin etkisi ilişkide daha belirgindir ve partner seçimlerinde aile önemli bir rol

oyunmaktadır; hatta aile, romantik ilişkinin sürdürülmesinde veya sonlandırılmasında da belirgin rol oynayabilmektedir.

Romantik ilişkilere toplumsal öğrenmeler açısından bakıldığında beliren yetişkin, kendi ailesinin davranış biçimlerinden, sorunlara yaklaşımlarından etkilenmektedir. Özellikle birey, ailesindeki sorunların yansımalarından çeşitli davranış örünümlerini edinebilmektedir. Yani birey kendi romantik ilişkisinde ailesinden öğrendiği şekilde davranabilir (Altınok, 2014: 5).

Beliren yetişkinlik dönemindeki kadın ve erkeklerin romantik ilişki süreçlerinde yaşadıkları problemleri ve bu problemlerin çözümleri için izledikleri süreçleri derinlemesine incelemek detaylardaki cinsiyet rollerini analiz edebilmek için önemli bir yere sahiptir. Benliğin ve toplumsal süreçlerin daha çok farkına varıldığı beliren yetişkinlik döneminde, bireylerin problem ve toplumsal cinsiyet algılarını, öz kök aile ile ilişkisi gibi noktalar araştırma için önemli hususları oluşturmaktadır. Kadınların ve erkeklerin problem algıları ile çözüm yönelimlerinde toplumsal cinsiyet etkenini detaylı yansıtabilmek amacıyla nitel araştırma yöntemi bu araştırma için tercih edilmiştir.

Araştırmanın birinci bölümünde, toplumsal cinsiyet ile problem çözme becerilerine dair literatür bilgileri sunulmuştur. Ayrıca problem çözme süreçlerinde toplumsal cinsiyetin etkilerinden bahsedilmiştir.

Araştırmanın ikinci bölümünde, beliren yetişkinlik dönemi ile romantik ilişki başlıklarına dair literatür bilgileri ortaya konularak araştırmanın kavramsal çerçevesi oluşturulmuştur.

Araştırmanın üçüncü bölümünde, araştırmanın amacı, gereç-yöntemi, sınırlılıkları, örneklem grubu ve verilerin analizi ile ilgili açıklamalar yer almaktadır.

Araştırmanın dördüncü son bölümünde, katılımcıların söylemlerinin analiz edilmesi sonucu ortaya çıkan temel başlıklar bağlamında katılımcıların aktarımları birtakım tespitler ile birlikte sunulmuştur. Araştırma, tartışma ve sonuç bölümüyle tamamlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

TOPLUMSAL CİNSİYET VE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ

1.1. Toplumsal Cinsiyet ve İnşası

Cinsiyet, bireyin biyolojik yapısına göre belirlenen bir kategoridir. Bu terimi toplumsal hayatın ve kimliğimizin bir parçası haline gelen nüfus cüzdanlarında yer alan cinsiyet bölümü karşılamaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramı ise kadın ve erkeğe toplumun, kültürün yüklediği görevleri, sorumlulukları ve davranış kalıplarını ifade eder. Toplumsal cinsiyet için biyolojik farklılıklara göre farklılaşmış kültürel kalıplardır denilebilir. Ancak, bu iki terimi birbirinden tamamen ayrı tutmak pek mümkün değildir. Toplumun kadın ve erkekten beklentileri kadın ve erkeğin cinsiyet özellikleri ile bazı noktalarda ilişkilidir. Özellikle fiziksel özellikleri ile ilişkilidir (Lips'den akt. Gök Akgül, 2013:5). Bu sebepten kadınlar ve erkekler arasındaki birtakım farklılıkların biyolojik mi yoksa kültürel mi olduğunu net bir şekilde ifade edebilmek mümkün görünmemektedir.

Toplumsal cinsiyet, kültüre göre değişen toplumsal roller bütünüdür. Bu roller her kültür ve topluma göre değişiklik göstermektedir. Fakat temelde kadından ve erkekten toplumun beklediği davranışlar ve eylemler toplamıdır. Toplumsal cinsiyet, kadının ve erkeğin temel biyolojik yapısı üzerine inşa edilmiş psiko-sosyal özellikleri de taşımaktadır (Dökmen, 2019: 19). Cinsiyet kavramı kadın-erkek farklılığını biyolojik temelde ele alırken toplumsal cinsiyet kavramı ise kadın ve erkeğe toplumun yüklediği davranış ve görevler olarak ele alınmaktadır (Oakley'den akt. Gök Akgül, 2013:4). Dolayısıyla biyolojik bağlamda kadın-erkek özellikleri üzerinde durmak cinsiyet kavramının konusu iken kadın-erkek arasındaki farklılıkların toplumsal hayata aktarılmış yönleri üzerinde durmak toplumsal cinsiyetin konusudur. Toplumsal cinsiyet, erkekliğin ve kadınlığın kültürel kabulleri ile cinsiyete göre belirlenmiş görev tanımlarını kapsamaktadır (Marshall, 1999:100). Toplumsal cinsiyet biyolojiye göre farklılaştırılmış ve kalıplaşmış rol dağılımlarının kadın ve erkek üzerinde sosyal olarak inşa edilmesini ele almaktadır.

Toplumsal cinsiyet, cinsiyet durumlarına göre toplumun oluşturduğu roller ve sonrasında bu oluşturulan rollere göre istenen davranış kalıpları ve beklentiler ağıdır. Kadın ve erkeğin fizyolojik olarak ayrı özelliklere sahip olmasından dolayı mevcut farklılıkları cinsiyet kavramı ile ifade edilir. Beauvoir (2019:48), toplumsal cinsiyet ile cinsiyet kavramlarının arasındaki ayrımı 'İkinci Cins' (The Second Sex) isimli kitabında "Kadın

olarak doğulmaz, kadın olunur” diye özetlemiştir. Toplumsal cinsiyet, toplumun cinsiyetlere attığı davranışların bireylerden beklenme halidir. Bir tür toplumsal beklenti olduğu ifade edilebilir. Elbette bu beklentiler de eşitsizlikleri ortaya çıkarmaktadır (Saygılıgil, 2016: 110-111). Toplumsal cinsiyet, fiziksel farklılıklardan yola çıkarak farklı toplumların oluşturduğu kalıplar ve kültürel kabullerdir. Toplumsal cinsiyet sadece kadının kimliğini inşa etmez aynı zamanda erkeğin de kimliğini inşa etmektedir. Kadının da erkeğin de nasıl düşüneceğini, nasıl davranacağını belirleyen, sadece cinsiyetine göre atfedilen rolleri yapması beklenen bir sistemdir. (Atay, 2012: 14-15).

Toplumsal cinsiyet aslında kültürel bir yapılanmayı anlatır. Bireylerin biyolojik yapısını temel alarak davranış normları oluşturulsa da aynı zamanda psikolojik özelliklere de sahiptir. Toplumsal cinsiyetin algılanması ve onun aktarım kanalları psikolojik bir yaklaşım gerektirmektedir. Toplumsal cinsiyetin algılanış ve sunuluşu kültürel ve sistemli bir yapıdır (Dökmen, 2019: 62). Kadın ya da erkek olarak sınıflandırılmak biyolojik olarak sahip olunan üreme sistemine dayandırılmaktadır. Bu sisteme dayandırılması ise toplumun kendi kabulleri ile ilgili bir meseledir. Toplumsal cinsiyet, kültürel bir kategoridir. İçinde bulunan kültürün dişil ve erile dair inançlarıdır. Bu sebeptendir ki kültürün oluşturduğu cinsiyet kurgusu, zamana ve topluma göre değişiklik göstermekle birlikte kadın ve erkek olmanın kültürel şemaları bulunmaktadır (Connell, 2016: 122). Bu kültürel şemalar insanları basit bir şekilde birbirlerinden ayırmaz aynı zamanda toplumsal düzen içerisinde eşitsizliklere de kapı aralar (Sancar, 2017: 23-25).

İnsan canlısı toplumsallaşma sürecinde etrafını çevreleyen toplumsal değer ve normları benimseyerek kadın ve erkek olmayı öğrenmektedir. Kadın ya da erkek olarak doğuştan gelen cinsiyet, psiko-sosyal süreç içerisinde toplumsal cinsiyeti inşa etmektedir. Bu inşa etme sürecinde cinsiyetlere tanımlanan görevler üzerinde kültürel değerler ve ataerkillik aktif rol almaktadır. Evler, toplumsal cinsiyet rollerinin aktarımının yapıldığı temel yerlerdir. Birçok ebeveyn bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde kendilerine aktarılan davranış kalıplarını kendi çocuklarına ilk olarak evin içinde aktarmaktadır. Bu aktarımda örneğin erkekler, ev işlerini yapmaktan ve çocuk bakmaktan kaçabilmektedir. Çünkü bu bahsedilen işlerin kadına ait roller olduğunu düşünebilmektedirler.

Toplumsallaşma ile bireyler yaşadıkları yerin sosyo-kültürel temsilcileri haline gelebilmektedirler. Aile ile başlayan süreç okul ve iş hayatı ile devam ederken genellikle her birey kendi kültürünün kabullendiği davranış kalıplarının ve cinsiyetlere göre ayrılan rollerin birer oyuncusu haline gelmektedir (Onaran vd., 1998: 8-9). Bu oyunculuk aileden, okuldan,

sosyal mecralardan beslenmektedir. Bu bağlamda oluşturulan toplumsal cinsiyet kalıpları bireyin nasıl davranması gerektiğinin öğrenildiği bir süreçtir. Cinsiyet kavramı erkek ve kadın arasındaki biyolojik farklılığı işaret ederken, toplumsal cinsiyet, kadınlığın ve erkekliğin toplumsal inşasını ifade etmektedir (Hanks, 2020: 24).

Kadının ve erkeğin rolleri söz konusu olduğunda toplumdan topluma farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılaşma kültürel bir üretim, kültürel bir inşadır. Örneğin çocukların yetiştirilme biçimi, adetleri, aile ideolojisi gibi birçok husus her bir çocuğu toplumsal kabullere göre birer erkek ve birer kadın haline getirmektedir (Marshall, 1999: 98). Dolayısıyla toplumsal cinsiyeti etkileyen birden çok başlık bulunabilmektedir. Lakin şu da unutulmamalıdır ki toplumsal cinsiyet, kültüre göre şekillenirken aynı kültür içerisinde de farklılıklar gösterebilmektedir.

Toplumsal cinsiyet çalışmaları, kadın ve erkeklere atfedilen rollerin kültürel olarak değişiklik gösterebileceğini belirtirken aynı zamanda bu sürecin belirtildiği gibi biyolojik farklılıkların bireyleri ayırtmadığını aksine bu durumu inşa edenin toplum olduğunu belirtmektedir (Palabıyık, 2013: 225-226). Örneğin toplumsal cinsiyet rollerine göre “erkek” eve ekmek getiren, ev halkının beslenme, barınma gibi temel gereksinimlerini yerine getirmek rol alırken “kadın” ise ev içi düzenini sağlamak ve hane halkının duygusal gereksinimlerini yerine getirmekte aktif rol almaktadır. Dolayısıyla erkekler “para kazanan, lider, güçlü” özelliklerle, kadınlar ise “düzenleyen, seven, duygusal” gibi özelliklerle daha fazla gruplaştırılmaktadır (Özen, 1993’den akt. Onaran vd. 1998: 12).

Dolayısıyla bütün toplumlarda tek ve değişmez roller söz konusu değildir. Hatta kadınlık ve erkeklik algıları birden fazla olabilmektedir. Kültürel farklılıklardan ve kalıplaşmış algılardan biraz uzaklaşıldığı takdirde erkekliğin ve kadınlığın yaşam içerisinde paylaşımlarla bir anlama kavuştuğu söylenebilmektedir. Kadın ve erkeklere yüklenen sınıflandırılmış roller ve atfedilmiş statüler, bireylerin biyolojik yapılarına dayandırılmış olması sebebiyle değiştirilemez olarak damgalanmıştır. Cinsiyetlere göre doğru davranışlar, toplumun atfettiği roller bağlamında belirlendiği için gündelik yaşam içerisinde bir şekilde kaçınılmaz ve kurtulmakta zorlanılan bir durum haline gelebilmektedir. Süreç içerisinde bütün atfedilen roller sosyal yaşamın bir pratiği haline gelmektedir. Bu sebepten toplumsal cinsiyet sistemi, toplumun yarattığı kalıpları içermektedir.

1.2. Toplumsal Cinsiyete İlişkin Kuramsal Açıklamalar

Literatürü incelediğimizde toplumsal cinsiyete dair pek çok kuram olduğunu görmekteyiz. Bu çalışmada sosyal öğrenme kuramı, sosyal rol kuramı, bilişsel gelişim kuramı ve cinsiyet şeması kuramı ile toplumsal cinsiyet rolleri üzerinde durulmuştur.

1.2.1. Sosyal Öğrenme Kuramı

Sosyal Öğrenme Kuramı, Albert Bandura tarafından 1963 yılında literatüre kazandırılan bir kuramdır. Bandura'nın yapmış olduğu birçok deney sonucunda kişilerin diğer bireyleri gözlemlemesi ile birçok davranışı edindiği sonucuna varılmıştır. İnsanların diğer insanları izlemesi ile model alma, taklit etme, bazı davranışları yaparken bazı davranışlardan da kaçınma eğiliminin meydana geldiği keşfedilmiştir. Sosyal öğrenme kuramı, bireylerin, tutumları, davranışları, rolleri, ahlaki ve sosyal kuralları ailede, okulda, iş hayatında kurulan ilişkiler içinde öğrendiğini ifade etmektedir. Sonuç olarak her birey hayatın içinde gördükleri, tecrübe ettikleri ile çeşitli durumlara kendisini hazırlamaktadır (Kan, 2014: 78).

Kadın ve erkek olarak nitelendirilen insanoğlunun, biyolojik yapısının ötesinde cinsiyetlere göre dağıtılan rolleri açıklamada sosyal öğrenme bizlere yardımcı olan bir kuramdır. Her birey doğumundan itibaren yaşadığı ortam aracılığıyla zamanla cinsiyetlerin ötesinde yer alan cinsiyet rollerini öğrenmektedir. Toplumsallaşma sürecinde bireyin içinde bulunduğu kültürel yapılanma ve yaşadığı zaman dilimine göre toplumsal cinsiyet kavramı gelişmekte ve değişmektedir. Bireyler, sosyal hayatta kadın ve erkeğe atfedilen roller ile toplumsal cinsiyet kavramını ve örüntülerini kendilerinden sonra gelen nesillere de aktarmaktadır (Güldü ve Kart, 2009: 105). Bu aktarım bir toplumun kendi içinde nesilden nesile aktarılabilir. Kadının ve erkeğin biyolojik yapılanmasına dayandırılan kabuller, toplumun yüklediği görüşler ve davranış kalıpları ile kendisini kuşaktan kuşağa taşıyabilmektedir. Bu taşımada izleme, model alıp taklit etme önemli bir yöntemdir (Bulut, 2019: 10).

Kadından ve erkekten beklenen davranış kalıpları bireylerin sosyalleşme süreçlerinde öğrenilmektedir. Bu öğrenme bireylerin bütün benliğine işler ve toplum normlarını her bir bireye farklı düzeylerde olsa da ulaştırır (Dahrendorf'dan akt. Bulut, 2019: 11).

Toplumsal cinsiyet rollerinin içselleştirilmesi ve devam etmesinde birçok sebep bulunmaktadır. Bu sebepten tek bir unsura bakılarak bu rollerin devamlılığı anlaşılabilir. Çünkü insan birçok şeyi izler, tekrar eder ve model alır.

Yaş fark etmeksizin insan her daim diğer insanlar ile paylaşım ve etkileşim halinde olmaya ihtiyaç duyar. Fakat çocukluk çağında sosyal ilişkilere ve iletişime daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyacın büyük bir payını ebeveynler karşılamaktadır. Büyüme sürecinde anne-babalar çocuğu hayata hazırlar. Bu hazırlık aşamasında her çocuk aileden gördüğü davranış kalıpları ile okul hayatına atılır ve toplumdan topluma devam eden rollerin aktarımı bu şekilde ufak zihinlerde kalıplaşır (Kılıççı'dan akt. Kaşka, 2020: 23).

1.2.2. Sosyal Rol Kuramı

Sosyal rol kuramı bireyin davranışlarının, içinde yaşanılan toplumun kültürel aktarımlarından beslendiğini belirtmektedir. Aslında her davranış sosyalleşme sürecinde aktarılan rollerle inşa edilmektedir. Bu süreçte kadın ve erkeğe birbirinden farklı sorumluluklar ve davranış kalıpları yüklenmiştir. Yüklenen bu sistem içerisinde kadın ve erkek, sahip oldukları psiko-sosyal özelliklerine göre farklı beklentiler içerisine girerek yüklenen rol silsilesini normalleşmektedir (Gök ve İl, 2017: 524). Cinsiyetlere göre beklentilerin farklılık göstermesi sebebiyle sosyal roller de farklılaşmaktadır. Toplumsallaşma sürecinde bireyler, hayatlarının merkezine cinsiyetlerini ve onlara atfedilen cinsiyet rollerini alabilmektedirler. Böylelikle kadın ve erkek kendileri için belirlenmiş iş ve hayat paylaşımlarını kabullenir ve bu rolleri bir elbise gibi giyer. Lakin bu elbise devamlı çıkartılabilen değil aksine kuşaktan kuşağa aktarılan bir tabu haline dönüşür (Connell, 1998: 79).

“Rol, belirli statü ya da toplumsal konumlara atfedilen toplumsal beklentileri ortaya koyar ve bu tür beklentilerin gerçekleşip gerçekleşmeme sürecini analiz eder” (Marshall, 1999: 624). Dolayısıyla sosyal roller, her bireyin yaşam döngüsü içerisinde bir şekilde kabullenmiş olduğu kalıpların kendi kararlarına ve davranışlarına aktarıma halidir. Dış etmenler ile bireyin seçimlerinin harmanlanmış halidir de denilebilir.

Her birey dolaylı da olsa bir bütünün parçası halinde yaşamaktadır. Yaşam tek ve aykırılıktan ziyade benzer ve bir arada yaşamı bir şekilde insanoğluna mecbur bırakmaktadır. Bu mecburiyetler içerisinde her toplum kendi kültürel duruşunu oluşturmaktadır. Bu duruş her iki cinsiyete de bazı kalıp davranışları empoze etmektedir. Empoze edilen kalıplar içerisinde kadın ve erkeğin birtakım davranışları nasıl yerine getireceğini de bireylere sunmaktadır. Bu sunuş zaman zaman bir dayatma zaman zaman ise yavaş ve fark etmeden zihne işlenme şeklinde görülmektedir. Bu sebeptendir ki birçok anne ve baba kendi çocuklarını doğdukları ilk günden itibaren kendi edindikleri kalıplar ile büyötmektedir. Genel olarak kadının

rollerinde ev içerisinde yapılacakları yerine getirmek ve çocukları büyütmek gibi hane içi süreçler bulunurken erkeklerin rollerinde ise çalışıp para kazanmak, evi geçindirmek ve aileyi korumak gibi daha dışsal süreçler hakimdir (Dökmen, 2019: 23).

Sosyal roller kuramı, kadın ile erkeğin davranış farklılıklarını, yüklenen rollere ve cinsiyet kalıp yargılarına dayandırmaktadır. Bütün davranış biçimleri bir şekilde toplumsal düzenin beklentilerine göre öğrenilmiş tepkilerdir (Kamışlı, 2018: 6). Öğrenilmiş tepkiler her kültürde farklılık gösterebilse de ortak nokta davranışlar ile rollerin uyum içerisinde olmasıdır. Bu ifadeye bir örnek verecek olursak bir çocuğu anne kendi karnında büyütüp dünyaya getirmesiyle annenin sorumluluğu sonlanmamakta aksine sorumluluklar artarak devam etmektedir. Birçok kültürde de çocuğun sorumluluğu kadına aittir. Bu görev erkeklere verilmemiştir (Çiçek ve Çopur, 2018: 4-5). Dolayısıyla cinsiyetlere göre ayrılan sosyal roller doğum öncesine dayanmaktadır. Bir başka örnek ise gelenekçi toplumlarda, kadının ilk ve temel sorumluluğu anne olması ve ev işlerini yerine getirmesidir. Kadın ev içi işleyişi sağlamalı ve çocuk yetiştirmelidir. Erkek ise ev dışı süreçlerde bulunup eve para getirmelidir. Evi geçindiren erkek eve geldiğinde ise kadının mesaisi devam eder ve kocasına hizmet eder. Sosyal hayatın özellikle evliliklerin bu tarz ayrışmalar ve kalıplar ile devam etmesinde aile ve çevrenin kabulleri etkindir (Gökdemir, 2020: 14).

1.2.3. Toplumsal Cinsiyet Şema Kuramı

Toplumsal cinsiyet şema kuramı, sosyal öğrenme kuramında olduğu gibi cinsiyetlere göre belirli kalıpların oluşumu ve devam ettirilmesidir. Bu kalıp davranışlardan kaçmak mümkün olmamakla birlikte değiştirilemez bir tabu olduğu da söylenemez (Bem, 1981: 356). Sosyal şema; “Bir kavramı açıklarken dikkate alınan unsurlar bütünü ve bir eylemin yapılmasında davranışa kılavuzluk eden bilişsel yapı”

(<https://www.psikolojisozlugu.com/social-schema-sosyal-sema.Erisim> Tarihi: 10.01.2021). Mevcut şemalar yeni bir bilginin işlenmesinde, nerede nasıl yer alacağına aktif rol almaktadır. Geçmiş bilgilere uyum sağlayacak şekilde yeni bilgiler kodlanmaktadır.

Dünyaya gelen her çocuğun cinsiyet kimliğine anlam verebilmesi için kendisi dışındaki her bireyi belirli özelliklere göre sınıflandırmaya ihtiyaç duymaktadır. Bu sınıflandırma için kadın ve erkek olarak her iki cinsiyet tanımlanmaktadır. Tanımlama eylemi ise şemalara göre yapılmaktadır. Örneğin toplum kendi içerisindeki işleri cinsiyetlere göre tanımlamış ise dünyaya gelen her çocuk kendi gelişimi içerisinde dünyaya geldiği kültürün insanlar üzerindeki etkilerini, cinsiyetlere yaptığı atıfları, sorumlulukları görerek, yaşayarak

özümseyerek büyür. Temelde tecrübe edilen bütün durumlar ya da maruz kalınan kalıplar bireylerde cinsiyet şemalarını oluşturmaktadır. Cinsiyet ile en ufak bir bağlantısı kurulabilecek her durum, her bakış analiz edilir ve kodlanır. Kodlamalar bilişsel süreçlerdir. Bu sebepten şemaların devam etmesinde algı ve çağrışım ortak çalışmaktadır.

Toplumsal cinsiyet şemasına göre, bireyin edindiği bir veri öncelikle erillik ya da dişiliğe göre kategorize edilmektedir (Gökdemir, 2020: 20). Merhamet, sevgi, sabır ve fiziksel çekicilik gibi özellikler kadınlar için uygun şema bileşenleri; güç, sert duruş gibi özellikler erkekler için uygun şema bileşenleridir (Tarhan, 2019: 112). Bu cinsiyet şemalarından kaynaklı her birey maskülen ve feminen tipolojilere göre kendi davranışlarını düzenlemektedir. Özellikle kadın ve erkek arasındaki ayrımın baskın olduğu bir toplum içerisinde yetişen bireyler, nesnelere, durumları, diğer insanları ve tabii ki kendisi hakkındaki türlü bilgileri edindiği şemalara göre alır işler ve kodlar (Dökmen, 2019:69).

Şema, bireyin algılarını sınıflandıran ve sonrasında yönlendiren bilişsel bir yapılanmadır. Bireye ulaşan herhangi bir veri önce algılanır sonrasında alıştığı kategorilere örgütlenir ve kodlanır. Bu durum uyarıcıya anlam yüklenmesidir. Toplumsal cinsiyet şemasına göre bu anlam yükleme ise davranışların “kadınsı” ve “erkeksi” olarak ayrışması ile gerçekleşmektedir (Tarhan, 2019: 111). Dolayısıyla cinsiyet temalı kodlamalar, sosyalleşmenin ve kültürel yapılanmanın bir parçası olmaktan kaynaklanmaktadır. Toplumsallaşma sürecinin öğrenilen kalıp yargıları, “kendini gerçekleştiren kehanete” dönüşmektedir. Bu dönüşüm bireylerin hem kendi davranışlarını hem de diğer bireylerin davranışlarını tanımlarken toplumun kabullerine uygun şekilde cinsiyete göre farklılaşacak bir şekilde yapılmasından kaynaklanmaktadır. Kadının ve erkeğin kendi eylemlerini cinsiyet şemalarına göre algılaması, uygulaması ve değerlendirmesi öğrenilmektedir. Ayrıca burada öğrenme hali toplumsal cinsiyet şemasının bellek ve eylem ikilisinin sonucudur. Alınan kalıp yargılar bireyin zihninde daha önceden edindiği ve alıştığı değerlendirme şemalarına göre sınıflanır ve her iki cinsiyete göre “benim için uygun” ya da “benim için uygun değil” şeklinde tercihler ile konumlanmaktadır (Dökmen, 2019: 80-81).

1.3. Problem ve Problem Çözme Becerileri

Problem kavramı yaşamın bir parçası ve bireyin karşılaştığı güçlükler halidir. Gündelik yaşam içinde bireyin istedikleri ile mevcut olan arasındaki farka problem denilmektedir (Beyrek Güven, 2020:7). Fakat herhangi bir şeyi problem olarak belirleyebilmek için bireyi huzursuz etmesi, zihnini bulandırması ve zihin trafiğine sebep olması gerekmektedir (Aydoğan ve Ömeroğlu, 2012:7). Bireyin, gündelik yaşam serüveni içinde birçok konuda çeşitli istekleri olabilmektedir. Bu talepler karşılanmadığında önüne engeller çıktığında durum probleme dönüşür. Kişiler problem olarak kabul ettikleri durumları kendi istekleri doğrultusunda çözümlenmeye çalışırlar ve süreç içinde zorluklar ile baş etme mekanizmaları devreye girer. Buradaki zorluklar psikolojik, ekonomik, sosyal, duygusal gibi çeşitli faktörlerden kaynaklanabilmektedir (Kalaycı'dan akt.Beyrek Güven, 2020: 7). Birçok nedeni olabilecek çeşitli güçlüklerin varlığı problemdir. Ayrıca TDK sözlüğünde problem çözülmesi istenen mesele olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2018). Bireyin olmak istediği yer ile bulunulan yer arasında farkın olması durumunda birey o açığı nasıl kapatacağını bilemediğinde bir problem orada bulunuyor demektir (Hayes'den akt. Koser, 2019:17).

Günlük hayatın duygusal çatışmaları, koşturmacası ve paylaşımları içinde birçok problem ile karşı karşıya kalınabilmektedir. Eğer birey karşılaştığı bir problemi hızlıca, duygusal savaşlar vermeden atlatabiliyorsa durum gerçek bir probleme dönüşmeden sonlanmıştı. Lakin bu durumun tam tersi olduğunda durum ile baş etme sürecimiz uzar ve bu gerçek bir probleme dönüşür. Ve bu dönüşüm farklı güçlükleri atlatıp durum ile yüzleşerek baş etmeyi gerektirir. Baş etme bir duruş ve benlik mevzusudur. Çünkü problem çözme becerisi kişiliğe göre değişiklik gösterebilmektedir (Kayış, 2019: 19).

Bireyler duygu merkezli değerlendirmelerde bulunuyor, yaşanan ya da yaşanmayan her şeyde kendi benliğini merkeze koyuyor ise problemin çözüm süreci uzayacaktır. Çünkü burada birey kendisinin aldığı her kararı, verdiği her tepkinin etkilenenlerini ince ince hesaplamaktadır. Üstelik bu bireyler sorunlar karşısında sakinliklerini korumakta da zorluk çekebilmektedir. Bir de nesnel bir şekilde her durumu algılayıp neden-sonuç ilişkisi içerisinde duruma yaklaşan bireyler vardır. Onlar daha sakin ve sistematik davranmaktadır. Burada şunu da belirtmek gerekir, her birey sosyalleşme sürecine önce evde katılır.

Her çocuğun ve tabii ki geleceğin yetişkininin problem algılama ve çözüm şekli değişiklik göstermektedir. Her çocuk ailesini gözlemler. Bu gözlem sırasında belleğe alınan ailenin hayata karşı duruşu, duygu aktarımları, paylaşımları, karşılaşılan en küçük soruna

gösterilen tepkiler bireyin problemleri algılayış ve onlara karşı duruşunu şekillendiren birtakım unsurlardır.

Elbette kişilere göre değişiklik gösterse de problemlerin çözümünün önünde bazı engeller daha olabilmektedir. Bunlar; çözüme değil sadece nedenlere odaklanıp kalmak, alışkanlıklar, duygu kontrolü yapamamak, kök aile izlenimleri, iletişim zayıflığı gibi çeşitli engeller söz konusu olabilmektedir. Öğülmüş (2001:47-51) engellerin kaldırılıp problemleri çözüme kavuşturmak amacıyla bazı basamaklardan bahsetmektedir. Bunlardan ilki “hissetmektir”. Sorunla karşılaşan birey kaygılanır ve kişinin zihni bulanır. Fakat hisleri ne olduğunu anlamasına yardımcı olabilmektedir. Bir şeyler istenildiği gibi gitmemektedir ve o an neler olup bittiğini anlamak için duygulara odaklanılır. İkinci basamak “tanımlamaktır”. Karşı karşıya kalınan problemi tıpkı bir hastalık tanısı koyar gibi belirtilerin incelenerek sorunun özelliklerini belirlemektir. Ve sonuncu basamak ise “çözüm yolları aramaktır”. Tanımlamanın ardından sorunun özelliklerine uygun olacak şekilde çeşitli çözüm yolları üretme aşamasıdır. Üretilen çözüm yolları analiz edilir, değerlendirilir ve harekete geçilir.

İnsanoğlu doğumla birlikte başlayan çeşitli sosyalleşme evrelerinde birçok sorunla karşılaşmaktadır. Bu sorunlar bazen sadece kendi benliğiyle ilgiliyken zaman zaman diğer bireylerle ve normlarla ilgili problemler de olabilmektedir. Bu akış içerisinde kişi karşılaştığı sorunlara göre çözüm yollarının arayışına girmektedir. Arayışa deneme yanılma eşlik etmektedir. Elbette bu denemeler yığını problemin çözümünü geciktirebilmektedir. Aslında problem çözme, mevcut soruna olası çözümlerin aranması, üzerine uzun bir zihinsel mesai yapılmasıdır. Bu mesai problemin çözümüne dair en uygun seçeneğin bulunup karar verilmesiyle sonlanır. Bireyin geçmiş deneyimlerinin dışına çıkarak karşılaştığı problemlere daha yenilikçi çözümler bulabilmesi, problem çözme becerisini göstermektedir (Korkut’tan akt.Dalgıç, 2019: 13-14).

Problem çözme sürecinin çok bileşenli ve karmaşık bir yapısının olduğunu söylemek mümkün olabilmektedir. Bileşenlerinden bazılarına; duygusal, psikolojik, sosyal, bilişsel ve kültürel süreçler örnek verilebilir. Bu bileşenler tek tek değil çoğunlukla iç içedir. Aynı anda birden çok çarkın dişlileri gibi birbirine geçer ve temas eder.

Problem çözme sürecinin farklı ve temel bir özelliği bulunmaktadır. Bu özellik sorunların çözümünün birbirinden farklı oluşudur. Kişi, deneme yanılma yolunu ya da geçmiş yaşantı alışkanlıklarını kullanarak çözüme ulaşmaya çalışabilmektedir. Ve burada birey eğer sorunu tanımlayıp nedenleri görebildiyse çözüm de başlamış demektir. (Çınar vd., 2009: 217-218).

Sonuç olarak problem çözmeye, bireyin yürüdüğü yolda karşılaştığı engeller ile baş edebilme potansiyeli olarak tanımlanabilmektedir. Bireyin sahip olduğu bilgi, birikim, tecrübe ve şemaları karşılaşılan farklı durumlarda etkin bir şekilde kullanıp yeni çözüm yolları keşfetme, problem çözüm sürecidir. Bu süreçte bireyin aile şeması, kişiliği, iletişim becerisi, sosyalleşme boyutu, olayları değerlendirme tarzı, düşünme biçimi etkilidir. Sonuçta problem çözmeye bireyin kendi yeteneği ve çabası olarak da değerlendirilebilmektedir (Öğülmüş, 2001:10).

İKİNCİ BÖLÜM BELİREN YETİŞKİNLİK DÖNEMİ VE ROMANTİK İLİŞKİLER

2.1. Beliren Yetişkinlik

Beliren yetişkinlik kavramı Türkiye için yeni bir araştırma alanıdır. Ergenlik ile genç yetişkinlik arasında kalan bu dönem, diğer iki gelişim dönemlerinden farklı oluşu sebebiyle yeni bir inceleme alanı olmuştur. Beliren yetişkinlik döneminin yaş aralığı ülkelere göre değişiklik arz etmekte olup genellikle on sekiz ve otuz yaş aralığına denk gelmektedir. Bu dönem ergenlik sonrası genç yetişkinlik öncesi bir dönem olarak bilinmektedir (Arnett 2004: 469-471). Literatürde 18-26 yaş arası beliren yetişkinlik (emerging adulthood) olarak tanımlanmaktadır (Arnett, 2004: 465). Dönem özelliklerine bakıldığında bireyin yoğun olarak kimlik arayışında olduğu görülmektedir. Kendi benliğine odaklanan birey için bu dönem, tam olarak ara bir dönemdir. Ergenlik döneminin duygu yoğunluğu, yerini duygularını kontrol edebilen bir bireye bırakmaktadır. Aynı zamanda yetişkinliğin yoğun sorumluluklarının da yüklenilmediği bir dönem olması sebebiyle daha özgür olunan bir evredir. Bu dönem bireyin kendini tanımaya çalıştığı, bireysel gelişimini tamamlamak adına kendisine yatırım yaptığı bir dönemdir. Ergenlikten farklıdır çünkü bu dönemde atılan her adım daha kontrollüdür ve hedefler daha nettir. Ergenlik dönemindeki aileye bağlılık beliren yetişkinlik döneminde zayıflamıştır. Alınacak kararlarda beliren yetişkin daha çok arkadaşlarına, yakın hissettiği diğer insanlara danışır.

Beliren yetişkinlik döneminin en önemli özelliklerinin başında bireyin aile evinden ayrılması gelir. Türkiye’de çoğunlukla bunu sağlayan etmen bireylerin üniversiteye başlamasıdır. Beliren, kendi ayakları üzerinde durma provaları yapmaktadır. Kısa süreli işlerde çalışır, kendi ödemelerini yapar, yeni kararlar alabilir fakat bir yetişkinin yaptığı evlilik gibi uzun süreli duygusal bağlar kurmaz. İş hayatında ise uzun soluklu tam zamanlı işlerde yer almaz. Bu yetişkinlik provalarında ergenlik dönemindeki gibi normlar ve dış kontroller baskın değildir. Beliren yetişkinlerde ergenlerdeki gibi kontrol ailede değil bireyin kendisindedir. Fakat bu dönem gelecekte bireyin nasıl bir yetişkin olacağı ve nasıl bir hayat yaşamak istediğinin keşif süreci olması sebebiyle bireyi hem özgür hem de karar mercii kılar. Bu durum bireyin üzerinde psikolojik baskı oluşturmaktadır. Beliren yetişkin, yaşadığı bu keşif döneminin getirdiği belirsizlikler sebebiyle yoğun kaygı içindedir (Atak ve Çok, 2010: 44).

Beliren yetişkinlik döneminde bireyler, geleceğe ve kendilerine dair hayaller kurar, aynı zamanda hayatın gerçekleriyle de tanışır. Sadece bu sebepten bile umut ile umutsuzluk arasında devamlı bir gidiş geliş hakim olmaktadır. Bu belirsizlik, belirenin keşfetme arzusunun sürmesine sebep olmaktadır. Böylelikle her keşifte bir değişim yaşanmaktadır. Dolayısıyla farkındalıklar beliren yetişkinin belirsizliklerini tamamlayan bir puzzle parçası gibidir. Bu sebepten ara bir dönem olan beliren yetişkinlik, keşif ile her şeyin gerçek anlamını bulduğu bir yolculuktur.

Beliren yetişkin duygusal yakınlıklarını daha uzun süreli yaşamaya başlar. Fakat bu yakınlığı resmileştirmekten uzaktır. Kendisini keşfetmeye ve gelecek için imkanlar oluşturmaya çalışan beliren için evlilik, ciddi bir süreçtir. Çünkü evlilik bireye farklı mecburiyetler getirecektir. Bu sebepten beliren yetişkinlerde evlilik yaşı otuzlu yaşları bulabilmektedir. Bu yaşı belirleyen temel etmenler ise; eğitim hayatının devam etmesi, iş hayatına atılmak ve orada kalıcılığı sağlamak için verilen çabadır (Cui vd.,2011: 417-418).

Türkiye’de beliren yetişkinlerin bir kısmı üniversite eğitimini tamamlamak amacıyla aileleriyle birlikte yaşadıkları evden ayrılarak kendilerine ait alan oluşturur. Bu kök aileden ayrılış, belirenin hayatını anlamlandırma sürecinin en kıymetli zamanlarıdır. Lakin üniversite eğitiminin bitmesi ile bazı gençler kök ailelerinin evlerine dönebilir. Bu süreçte beliren yetişkin, ailesinin karşısında ne ergen ne de bir yetişkindir. Aile beliren gence bir ergene davrandığı gibi kısıtlayıcı ve kontrolcü davranamayacağı gibi bir yetişkine yüklenen sorumlulukları da yükleyecek bir tutum içerisine de giremeyecektir. Artık ebeveynlerle genç arasında değişen algılar yeniden tanımayı ve tanışmayı gerektirecektir (Doğan ve Cebioğlu, 2011: 233).

İnsanoğlunun yaşamı boyunca birbirinden farklı tutum ve davranışları, yaşın ve zamanın gerektirdiklerine göre değişir. Bu değişim bireyin sosyal hayatını da benliğini de etkiler. Bu değişim döngüsü içerisinde birey kendi değişimini yaşarken aynı zamanda yaşama dair daha fazla yükümlülük alıp almama konusunda karar verme, toplumsal beklentileri değerlendirme, genel normlara da bir taraftan uyum sağlama konularında zihni meşgul olur. Bu sebepten ergenlik dönemi geride kalmakta fakat yetişkinliğin netliği ve oturmuş düzeninden de uzak oluş, bu dönemde belirenin kendi içerisinde zorlu bir yolculuk yapmasına sebep olmaktadır (Lloyd, 2011: 5).

Birçok toplumda aile kurmak, yeni bir bireyi dünyaya getirerek onu yetiştirme sorumluluğunu üstlenmek bireylerin yetişkin olduğunu kabullenmek için yeterli unsurlardan bazıları olarak kabul edilmektedir. Ancak şu an beliren yetişkinlik dönemi olarak kabul

ettiğimiz 18-26 yaş arası bireylerin yeni dünya gereklilikleri ile hayatları yeni bir dönüşüm içine girmiştir. Üniversite öğrenimine başlayan bir bireyin mezun olarak iş hayatına atılması, mesleğini icra etmeye çalışması ve bu düzene alışması gibi süreçler evlilik yaşını alışılmış zamanlardan daha sonralara atmıştır. Alışılmış sosyal roller ertelenerek yerini bağımsızlığı kazanmaya ve kendini keşfetmeye bırakmıştır. Bu sebepler 20'li yaşların sonraları yeni bir aile kurma ve bu toplumsal sürecin gerekliliklerini belirenlerden alarak yetişkinlik özelliklerini ötelemektedir (Scharf vd., 2004: 438).

2.2. Beliren Yetişkinlik Dönemi Özellikleri

Beliren yetişkinlik dönemi, sosyal yaşamın gerekliliklerinin bir sonucu olarak ortaya konan yeni bir kavramdır. Bu dönem ekonomik, demografik ve kültürel olarak sosyal unsurlardan etkilenecek şekilde ortaya çıktığı gibi her kültür içerisinde aynı şekilde de gözlenmemeye ihtimali bulunmaktadır (Doğan ve Cebioğlu, 2011: 12). Lakin bu dönemi anlamak adına ergenlik ve genç yetişkinlik dönemlerinin ayrılan noktalarına değinmek gerekmektedir.

Ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinden ayrılan beliren yetişkinlik döneminin beş temel özelliği bulunmaktadır (Arnett, 2000: 470). Bu beş temel özelliklerden ilki bireyin kendini tanımaya ve anlamaya çalışması yani kimlik arayışıdır. Bu kimlik arayışı içerisinde birey kendi dünya görüşünü oluşturur, bir meslekten beklentilerini netleştirmek için alan çalışmaları yapar ve romantik ilişkilerinde beklentilerini netleştirir. İlk özellikten de çıkarılabileceği gibi ikinci temel özellik bu dönemin değişim ve dönüşüm dönemi olduğudur. Ergenlik sürecinde birey kendine odaklanmaya çalışsa da çevre daha baskın gelirken beliren yetişkinlik döneminde kişi kendi hayatına, kendi benliğine odaklanır. Dördüncü özelliğimiz ve bu dönemin ortaya çıkışında ilk belirtilen husus olan ergenlik ve yetişkinlik dönemi olmadığı bu ilk dönem arasında yeni bir dönüşüm aşaması olduğudur. Diğer iki dönem arasında kalan beliren yetişkinliğe hazırlık sürecidir. Ergenlikten kopup yetişkinliğe hazırlanma aşaması olması sebebiyle arafta hissedilen bir dönemdir. Ve son olarak beliren yetişkinlik döneminin en büyük avantajı bireyin kendi hayatını bireysel seçimleri doğrultusunda inşa edebilmesidir. Bu avantajın en büyük destekçisi ise bu dönemde bireylerin hayatlarında fırsatların yoğun olmasıdır. Süreçte birçok deneme yanılma ile beliren yetişkin kendi hayatını inşa edecek ve dönüşüm süreci zenginleşecek ve kişiyi hayata dair daha deneyimli hale getirecektir. Bu dönemdeki fırsatların çok oluşu kişinin kendi seçimlerini yapabilmesi ve sonuçlarının gerekliliklerini üstlenebilmesi kişiyi geliştiren unsurlardır (Arnett, 2006: 5-10).

2.2.1. Kimlik Arayışı

Beliren yetişkinlerin kimlik duygusu gelişme aşamasındadır. Bu sebepten yürümek istediği yol, olmak istediği kişi konusunda çelişkilerin yaşanması olağan bir durumdur. Bu sebepten bu dönemde “yaşamımı nasıl devam ettirmek istiyorum?” sorusuna beliren yetişkinler cevap arar. Hem iş hayatı hem de duygusal yakınlıklarında farklı deneyimlerde bulunarak kendilerine en uygun olanı bulmaya çalışırlar. Beliren yetişkinler, meslek hayatlarına doğru yatırımları yapabilmek, yetenekleri doğrultusunda deneyim edinmek ve bu süreçte mutlu olabilecekleri alanlarda yer almaya çalışırlar (Arnett, 2000: 378). Bu süreçte part time işlerle ve stajlarla yaşamın büyük bir kısmını kapsayan iş hayatına doğru çeşitli adımlar atmaktadırlar. Bu ufak tefek adımlar iş yaşamının provaları olarak bireyin hem kendini tanımasını hem de gerçek ilgi alanlarını bulmasını sağlamaktadır.

Yetişkinler dünyasının rolleri ve sorumluluklarını anlamaya çalışan beliren yetişkinler bir taraftan da diğer insanlarla olan paylaşımlarını, yakınlıklarını anlamlandırma telaşındadır. Dolayısıyla kimlik arayışının başka bir boyutu ise yakın ilişkilerdir. Bireyin arkadaşlık ilişkileri daha duygusal ve özel paylaşımlara kayar (Scharf vd., 2004: 435). Bu kayma bireyin kendi kriterlerini ve kendisini tam olarak ifade eden nitelikleri netleştirmesine de bir katkı sağlar. Belirenlerin romantik ilişkilerinde, ergenlikteki yaşantılarından farklı olarak partnerle daha çok paylaşım içinde olunmakta, daha çok vakit geçirilmekte en önemlisi daha derin bir ilişki yaşanmaktadır.

Kimlik keşfi döneminin her toplumda aynı şekilde değişime ve dönüşüme sebep olmama durumu da bulunmaktadır. Sosyal yaşamın taşıdığı önyargılar, değişime kapalılık ve baskı gibi sosyal duruşlar bireylerin kendini keşfetmesi, hayatı deneyimlemesi ve fırsatları değerlendirmesinin önündeki engellerden bazıları olabilmektedir. Dolayısıyla kimlik keşfi dönemini bireyin sosyoekonomik durumundan, aile ortamından, alışılmış görüşlerden ayrı değerlendirmek mümkün olmayacaktır. Öz kök ailesinden ayrılmamış, liseden sonra eğitim-öğretimine devam etmemiş hatta yaşadığı ilden dışarı hiç çıkmamış bir kişinin, kendi kimliğini keşfetme olasılığı daha düşüktür. Dolayısıyla sosyal hayat insanoğlunun yaşam evrelerinin önemli bir etkeni olacaktır (Vural-Yüzbaşı, 2012: 18).

2.2.2. Değişkenlik

Beliren yetişkinlik döneminde temelde yakın ilişkiler, eğitim, meslek ve benlik alanlarında yoğun bir mesai harcanır. Bu mesai bireyin kendini keşfetmesi için gereklidir. Bununla birlikte bu dönemde birey çok sık deneme, keşfetme, bırakma ve tekrar deneme döngüsünün içine girer. Bu süreçte bireyin ergenlik zamanındaki sevdiği, ilgilendiği ve yakın

bulduğu her şey başkalaşır. Bu dönemde birey, kendisini oldukça özgür, güçlü ve meraklı hisseder. Bu merak ve tanıma çabası bireyin hayatında birçok unsuru değiştirmektedir. Bu sebepten bu dönem tam bir değişim ve dönüşüm zamanıdır (Arnett, 2000: 97). Bireyin hayatında meydana gelen ekonomik, sosyal, duygusal ve toplumsal farklılaşmalar zaman zaman beliren yetişkin için stresli bir süreç olabilmektedir. Lakin yine de beliren yetişkinlerin toplumsal ve duygusal seçimleri bireyin kendisini özel ve farklı hissetmesini sağlamaktadır. Bu değişim dönemi bireyin hayatındaki en düzensiz ama bir o kadar da zenginliklerle dolu dönemidir (Arnett, 2000: 112).

2.2.3. Kendine Odaklanma

Gelişim dönemlerinin içinde en çok beliren yetişkinlikte bireyler, kendisine, kendi olumlu ve olumsuz yanlarına ve yeterliliklerine odaklanır (Shek vd., 2019: 4-5). Dolayısıyla yaşam bir gemi ise bireyler de kendi gemilerinin kaptanı olmayı bu dönemde öğrenmektedir.

Ergenlik ya da yetişkinlik sürecinde bireylerin birbirinden farklı yükümlülükleri olmasının yanı sıra değişim ve dönüşümü zorlaştıracak aileleri, çocukları ya da iş hayatları vardır. Bir ergenin ev içinde hesap vermesi ya da mevcut düzene bozmadan uyması beklenirken bir yetişkinden ise ailesi ile ilgilenmesi, çocuklarının psikososyal süreçlerine katkı sağlaması ve çalıştığı ortamda başarılı olması beklenir. Bu sebepten bu iki dönemde kendine has sınırlamalara sahiptir. Buna karşı beliren yetişkinler, kendilerine odaklanır ve yeterliliklerini göstermeye ve yeni beceriler edinmeye sadece kendi istedikleri için atılabilir. Bu atılım yetişkinlik döneminde doyum sağlamayı ve bireyin öncelikle kendisiyle barışık bir hal içinde olmasını ve daha mutlu yaşamasını sağlayacaktır. Birey bu sayede yetişkinlik dönemine hazırlanırken kendi yeterlilikleri ve benliği ile kendi ayakları üzerinde durabilir bir hale gelecektir (Atak ve Çok, 2010: 41-42.).

Bir ergenin gündelik yaşamı ebeveyn merkezli iken bir yetişkinin yaşamı; yöneticisine ve kendi çekirdek ailesine endeksli bir şekilde sürüp gitmektedir. Görece bu iki dönem içinde en serbest olan beliren yetişkin ise kendi hayatının sorumluluklarını alır ve hayatının merkezine kendisini alarak yaşamını şekillendirir. Ancak bu merkezde sadece bireyin kendisinin olması bencil bir tutum olarak anlaşılmamalıdır. Bu süreç bireyin kendisini fark etmesi ve kendi yeterliliklerine ve ilgilerine yönelmesi benliğini inşa etmesi adına sağlıklı bir süreçtir. Ergenliğin duygusal iniş çıkışlarının son bulması, yetişkinliğe geç kalınmışlıklarının yaşanmaması amacıyla bu beliren yetişkinlik evresinin yaşanması önem taşımaktadır. Dolayısıyla bu süreç sağlıklı ve geçicidir (Arnett, 2004; 14).

2.2.4. Arada Hissetme

Beliren yetişkinlik dönemi kendi içerisinde beş farklı özellik taşımaktadır. Bu özelliklerden dördüncüsü olan arada hissetme durumu ise bu dönemin psikolojik olarak en zor kısmı sayılabilmektedir. Birey aldığı her karar, tecrübe ettiği her eylem ile biraz daha değişirken tercihlerinin doğruluğunu sürekli değerlendirmektedir. Bu değerlendirmeler içinde tecrübe edilen her durum aynı karmaşıklığa sahip olmayabilir. Zaman zaman ergenlik sürecindeki deneyimlerine benzer durumlar için karar verip sorumluluk yüklenirken bazen bir yetişkin gibi sorumlulukların altına girip yetişkin kararlılığını göstermek durumunda kalabilmektedir. Böyle zamanlarda birey tam olarak kendisini belli bir evreye oturtamamaktadır (Ayyıldız, 2017: 20). Ne tam olarak bir ergen ne de tam olarak bir yetişkindir. Bu sebepten beliren, kendisini arada hisseder. Ülkemiz koşullarını düşündüğümüzde bu arada kalmışlık üniversite dönemi öğrencilerine ve mezuniyet sonrasına denk gelmektedir.

2.2.5. Olanaklar ve Fırsatlar

Beliren yetişkinlik bireyin hayata dair hayallerinin ve gelecek için umutlarının en canlı olduğu dönemdir. Aslında bu dönem bir bakıma olasılıklar dönemidir. Alınacak birçok karar seçilecek pek çok durum bulunmaktadır. Bu sebepten birey bu dönemde umut eder, hayal kurar ve bu doğrultuda seçenekleri değerlendirir. Seçilen durumlar, yapılan eylemlerin sonuçlarının olumsuz olması bu dönemde olan birey için olumsuzluklar zincirinden ziyade yeni seçimlerin yapılmasının daha anlamlı olacağı mesajını içermektedir. Bu sebepten beliren yetişkinler sosyal yaşamları için umutludur. Kaliteli bir iş hayatı ve ortalama üstü maddi kazançlar elde edilebileceğine dair inançları güçlüdür (Ergin, 2015 : 28-29). Çünkü hayat seçenekler havuzudur. Biri olmazsa diğerini denemek, beliren yetişkin için bir kayıp değil bir zenginlik göstergesidir.

2.3. Romantik İlişki

Sosyal bir canlı olan insanoğlu için yakın ilişkiler, bireyin hayatının psikososyal bağlamda önemli bir bileşenidir. Aile ve arkadaşlık ilişkilerinden daha farklı bir yeri olan romantik ilişkiler her birey için birbirinden farklı anlam ve önem arz etmektedir. Dolayısıyla romantik ilişki süreci, bireyin algıları, öz kök aile tecrübesi ve davranışlara göre başkalaşmaktadır (Yavuzer, 2019: 79).

Romantik ilişki, yakın ilişkilerin önemli bir ögesidir. İnsan canlısı toplumsal bir varlıktır. Yaşam serüvenin birçok anında bir başkasına duyulan ihtiyaç ise kaçınılmazdır. Bir

başkasına her an ihtiyaç duyabilen insan için yakınlık ciddi önem arz etmektedir. Romantik ilişki ise birçok kişiyle farklı bağlamlarda kurulan yakınlıklar içinde ayrı bir öneme sahiptir. Ve bu yakınlığın başlangıcı, sonrasında devamının getirilmesi ve yakınlığın devam etmemesi halinde sonlandırılması ile ilerleyen üç adımı bulunmaktadır (Uçar, 2018: 26). Dolayısıyla belirenin ilişkileri başlangıç, süreç ve son şeklinde ifade edilebilir.

Yakın ilişkide bireyler sadece kendilerini düşünmez. Kendisine fayda sağlayabilecek durumların partnerleri için de olumlu olmasına özen göstermektedirler. Romantik ilişki partnerlerin birbirine güven ve sadakatle bağlanmaları ve bu bağlılığı birbirlerine özel paylaşımlar ile sürdürmeleridir. Romantik ilişki aslında çok fonksiyonlu bir hesap makinesi gibidir. Birçok değişken süreç içinde yer alır, her bir seçimin bir anlamı ve her seçimin bir sonucu vardır. Partnerlerin kendileri, duygusal, bilişsel ve davranışsal benzerlikleri, samimi ve yoğun duyguları sürecin önemli değişkenleridir. Partnerler bu değişkenler içerisinde temel unsur olsa da ayrılık, özlem ve yoğun tutku ile ilişki sürecinin devamlılığını sağlamaktadır (Erden-İmamoğlu, 2009: 59).

Beliren yetişkinlik döneminde bireyler, yakın ilişkileri ile aşka dair seçeneklerini araştırır, evlenmeyi tercih etme halinde partnerinin nasıl birisi olmasını istediğini keşfeder ve birisiyle uzun süreli ilişki yaşayabilecek deneyimler kazanmaktadır (Arnett, 2017:430).

İnsan, ömrü boyunca yaşadığı her değişim ile bir başka ilişki şemasını edinmektedir. Önce anne çocuk ilişkisi, kardeş ilişkisi sonrasında arkadaşlıklar, romantik ilişkiler insanın doğumundan itibaren sırayla duygusal bağ gelişimini sürdürmektedir (Arnett, 2000: 156).

Doğumdan itibaren geliştiği düşünülen şemalar, yaşam içindeki paylaşımları da şekillendirmektedir. Özellikle beliren yetişkinlerde şemalar sorgulanmakta, hayatlarının ve kendi benliklerini şekillendirecek olan yakın ilişkileri ve ilişki şemaları da önemli bir dönüm noktası olacaktır. Bir yakınlığın kurulması, sürdürülmesi ve partnerlerin birbirlerine güvenle açılabilmesi yani romantik ilişki süreci beliren yetişkin dönemde gerçek anlamını bulmak ve ona sahip çıkmak olarak bakıldığında insanın bağlanma örüntüsü ve insan ömrünün sağlıklı işleyişi için önem arz etmektedir (Cui vd., 2011: 411).

Dolayısıyla romantik ilişki; yakınlık hisseden iki kişinin zamanlarının büyük bir kısmını birlikte geçirmeleri, ayrı kaldıklarında birbirlerini özlemeleri, duygu, düşünce ve davranışlarında büyük bir destekçi bulmaları ve birbirlerine karşı fiziksel çekim hissetmeleridir.

2.3.1. Partner Seçimi

İnsan canlısı doğumdan itibaren yaşam serüveni içinde çeşitli yakın ilişkiler kurmaktadır. Her ilişki kendi dinamiğine göre çeşitli paylaşımlarda bulunulmasına ortam sağlamaktadır. Çeşitli araştırma sonuçlarına göre yakın ilişkiler bireylerin gelişimlerini tamamlamalarında önemli bir bağdır. Üniversite öğrencilerinin de içinde yer aldığı beliren yetişkinlik döneminde yakın ilişkiler önemli bir yere sahiptir (Dönmez, 2009: 57).

Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin karşı cins ile kuracakları romantik ilişkiler temelde üç aşamadan oluşmaktadır. Bunlar; romantik ilişkiyi başlatma, romantik ilişkiyi sürdürme ve romantik ilişkiyi sonlandırma şeklinde üç başlık olarak ifade edilmektedir. Bu üç aşama da bireylerin içerisinde yer aldıkları dönemin gelişim özelliklerini edinmeleri konusunda destekleyicidir (Özabacı, 2019: 48).

Bireylerin daha yoğun duygular yaşadıkları, birbirlerine özel paylaşımlarda buldukları romantik ilişki süreci bireylerin kendilerine uygun buldukları kişiler ile mümkün olmaktadır. Bu bağlamda romantik ilişki; bireylerin kendilerine uygun olduğunu düşündükleri kişiler ile daha özel paylaşımlarda buldukları başı ve sonu olabilecek bir ilişki sürecidir (Akbaba ve Erol, 2019: 33).

Romantik ilişkilerde eşler partnerlerine karşı güven duymak, yan yana iken kendilerini saklamadan oldukları gibi davranabilmeyi istemektedir. Aynı zamanda kadın ve erkek, partnerlerinden dürüst olmalarını, sevgilerini gösterebilmelerini, birlikteyken eğlenebilmeyi beklemektedir. Bunun yanı sıra zekâ, fiziksel çekicilik gibi özellikler de aranmaktadır. Günümüz romantik ilişkilerde kişiler partnerlerini birtakım özelliklere göre seçmektedir. Bu seçim paylaşımlar, etkileşimler ile başlayabilmektedir.

Partner seçimlerinde cinsiyetlere göre farklılıklar olabilmektedir. Kadınların partnerlerinde dikkat ettiği özellikler; eğitilmiş olması, belli bir statüye sahiplik, özgüvenli kişilik ve aile kurumunu sürdürebilecek yeterliliğe sahip olup olmadığıdır. Fakat erkekler, partnerlerinin yaşlarına ve fiziksel görünüşlerine dikkat etmektedir (Buunk vd., 2002: 271-272). Elbette bu belirtilen özellikler kişilere göre değişiklik gösterebilmektedir. Partner olmaya doğru giden süreçte bireyler karşılarındaki kişinin dış görünüşünden, zekasından, ilgi alanlarından, paylaşımlarından ya da yaşam sevgisinden etkilenebilmektedir. Bu seçim süreci basit bir denklem olmamakla birlikte partnerler çoğunlukla benzerliklerine göre yakınlıklarını başlatabilmektedir.

Arnett'e (2000: 415) göre beliren yetişkinlerin de partner seçimlerinde zekâ, inanç, fiziksel yapı, statü ve karakter gibi özelliklere dikkat etmekle birlikte kendilerini ileriye taşıyabilecek, yetenekli partner seçimleri yapmaktadırlar. Beliren yetişkinler kendilerini tamamlayan ve birbirine benzeyen partnerler ile uzun soluklu yakınlık kurmak istemektedir. Bireylerin çevreden edindikleri bilgiler, değerleri ve önceki romantik ilişki deneyimleri kadınların ve erkeklerin sonraki ilişkilerinde partner seçimlerini etkilemektedir. Geçmiş ilişkilerdeki tecrübeler, bir ilişkiyi baltalayan süreçlerin öğrenilmesi, geçen zaman ile karakterin biraz daha şekillenmesi ile birlikte partner seçimi de etkilenmektedir (Bozgeyikli ve Toprak, 2013: 75-80).

Romantik ilişki sürecinde partnerler kendilerine özel alan, bir boşluk, kişisel özgürlük atmosferi arayabilmektedir. Karşılıklı paylaşımlardan oluşan bu yakınlık aynı zamanda zaman zaman özel alan ihtiyacını da doğurmaktadır. Bu çatışma hali ilişkinin bitmesini istemek değil bir nefes alma alanı oluşturmak adına istenmektedir. Beliren yetişkin için bu çatışmalar ilişki deneyimleri içinde yaşanmakta ve yetişkinlik dönemi için tecrübe olmaktadır (Haskan Avcı, 2015: 292-294).

2.3.2. Romantik İlişkiyi Başlatmak

Bireyin bir romantik ilişki içerisinde yer alabilmesinin ilk adımı karşılıklı olarak partnerlerin birbirlerini çekici bulmalarıdır. Bu çekim fiziksel görünüş, yakınlık hissi, benzer özelliklerin fazlalığı ve ortak noktaların ve ortak paylaşım alanlarının olma halidir. Yakınlığın kurulmaya başlandığı bu dönemde her iki partner için de en önemli unsurlardan birisi sağlıklı bir şekilde kendilerini ifade edebiliyor olmalarıdır (Karaosmanoğlu vd., 2016: 11-12). Süreç içinde çevre, yakınlıkları başlayan çifti kabul eder ve yakın ilişki bağı daha fazla artmaktadır. Artık kadın da erkek de başka kişilerden kaçınarak kendi ilişkilerinde paylaşımlarını arttırmaktadır. Bu süreçte zamanları, etkinlikleri ve maddi süreçleri birlikte ilerletmeyi de öğrenirler.

Bireylerin karşılıklı etkileşim içerisinde olması romantik yakınlığı getireceği ve sürdüreceği anlamına her zaman gelmemektedir. Süreç partnerlerden birinin karşı tarafa duygularını aktarması ile devam eder. Kabul görürse yakınlığın temelleri atılmaktadır. Fakat devamında ortak alanlar ve paylaşımların gelmeme durumunda süreç tam olarak başlamadan sonlanabilmektedir (Shulman ve Connolly, 2013: 29).

Romantik ilişkilerin başlaması, karşısındaki insanı tanıma isteği ile başlar ve karşılık bulması halinde flört etme olarak devam etmektedir. Flört etme aşaması partnerlerin

birbirlerine ne kadar uygun olduklarını değerlendirdikleri bir evredir (Eşici'den akt: Tok, 2017: 32). Yakınlık kuran iki kişinin birbirlerine duydukları ilgi ve sevgiyi gösterdikleri flört evresinde partnerler, birbirleriyle daha çok göz teması kurar ve sözsüz davranışları artar.

Romantik ilişkiyi başlatma günümüzde farklı mecraları kullanarak da devam etmektedir. Bu mecra; sosyal medyadır. Sosyal medya mecralarında kişiler sosyal normlardan daha uzak kalabilmektedir. Toplumun yüklemiş olduğu rolleri bireyler bu mecralarda taşımak zorunda hissetmemektedir. Fakat yüz yüze paylaşımların olduğu ortam ve zamanlarda toplumsal cinsiyet rolleri kendini daha fazla göstermektedir (Regan'dan akt.Uçar, 2018: 25). Toplumsal cinsiyet rolleri romantik yakınlığın başlayacağı süreçten itibaren canlanmaktadır. Erkekler öncelikle duygularını paylaşma amacıyla ilk adımı atmakla başlar. Kadınlar ise bu adıma karşılık öncelikle karşısındaki kişinin duygularından kaçır (Karaosmanoğlu, 2016: 16). Bireyleri ilişkilere iten, ilişkilerin devamlılığını sağlayabilecek birtakım davranışlar bulunmaktadır. Beliren yetişkinlerde yapılan bir çalışmada partnerlerin ilişkinin devamlılığını sağlamak ve yakınlığı arttırmak için birkaç noktada buluşulduğu fark edilmiştir. Öncelik sırasına göre; açıklık, dikkat ve yoğunlaşmadır. Burada açıklık bireylerin kendi alanlarına kendi benliklerine dair paylaşımlarda bulunmayı, ortak paylaşım alanları ile birlikte zaman geçirmeyi ve rahat bir iletişimi ifade etmektedir. İkinci unsur olan dikkat ise karşılıklı paylaşımlarda verilen bütün mesajları tam olarak alma isteğidir. Son olarak yoğunlaşma ise özel olarak birlikte geçirilen zaman ve etkileşimin daha fazla olmasıdır (Hess vd., 2007: 26).

Romantik ilişkinin başlaması aşamasında karşılıklı olarak kadın da erkek de birbirini analiz etme, kendine yakın bulma gibi birçok hususta değerlendirmeler yapabilmektedir. Bir yakınlığın kurulabilmesinde karşılıklı çekim, ortak noktalara dikkat etme dışında partnerlerin kendi iç dinamiğinde sorguladıkları başka hususlar da olabilmektedir. Hatta bir takım korku ve kaygılar da denilebilmektedir. İlişkiye başlamadan önce her iki tarafta yakın hissettikleri kişinin, kendilerini reddedeceği ihtimalini düşünmektedir. Buradaki “Ya reddedilirse, ne yaparım?” kaygısıdır. Birey olası bir reddedilme halinde kendisinin rezil olacağını düşünerek geri çekilebilmektedir. Bireyler burada kendi hesaplaşmaları ile oldukça meşgul olabilmektedir. Tabi bu durumda yakınlık başlamadan sonlanabilmektedir (Karaosmanoğlu vd., 2016: 14). Burada yaşanan başka bir durum ise ilk adımı atma meselesidir. Partnerlerden hangisinin ilk adımı atacağını duygusal paylaşımda kararlı olup olmamak etkindir. Bireyler burada genellikle ilk adımı karşıdan beklemektedir. Bu durumun bir sebebi ise toplumsal olarak kabuller ve alışkanlıklardır. Kadınlar ilk adımı atanın kendisi olması halinde “hafif kadın” olarak algılanabilecek olmaktan korkarak geri çekilebilmektedir. Bu tarz endişeler duygusal paylaşımlardan kaçınmakta etkili olabilmektedir (Karaosmanoğlu vd., 2016: 13.16).

Dolayısıyla romantik bir ilişkinin başlamasında etkili olan faktörlerden birinin cinsiyet olduğunu söylemek mümkündür. Bir ilişkinin başlamasında cinsiyetin etkisini literatürde toplumsal baskınlık kavramı açıklamaktadır. Bu kavram sosyal hayat içerisinde birçok durum ve şartta bir cinsiyetin daha fazla ön plana çıktığını ifade etmektedir. Birçok otorite merkezleri içerisinde erkeklerin söz hakkının ön planda olması ve bu durumun normal kabul edilmesi yakın ilişkilerin sürecini etkilemektedir (Myers'den akt., Atak, 2011: 588). Bu duruma örnek olarak Türkiye'de yapılan bir çalışmada romantik ilişkinin başlamasında erkeklerin kadınlara oranla daha ön planda olduğu bulunmuştur (Eryılmaz'dan akt., Atak, 2011: 588).

2.3.3. Romantik İlişiyi Sürdürmek

Yakın ilişkilerde devamlılık, bireylerin birbirini tamamlayan bakış açıları, isteklerinin benzerlikleri, karşılıklı empati becerileri, sevgi ve saygının devamlılığına bağlıdır. Romantik ilişki, yakın ilişkinin bir türü olduğuna göre karşılıklı sevgi ve bağlılık duygusuna sahip olunan romantik ilişkilerde, ilişkinin uzun süreli olabilmesi için bahsedilen özelliklere sahip olunması gerekmektedir. İlişki sürerken bahsedilen değişkenlerin tamamı olmayabilmektedir. O zaman sahip olunan değişkenler eksik olan bazı değişkenleri örtterek ilişkinin devamlılığını sağlayabilmektedir. Lakin bazı durumlarda partnerler arasında bir şeyler eksik hissedilir ve tamamlanması öngörülemez. Bu durumda ilişki sonlanabilmektedir (Haskan,2014: 281). Her ilişkinin dinamiğinin farklı olması sebebiyle ilişkinin süresi de buna bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir. Dolayısıyla bireylerin içinde buldukları romantik ilişkinin ömrü kısa süreli ya da uzun süreli olabilmektedir. Sürenin kısa ya da uzun olması görece değişiklik arz edebilse de bir yıllık bir ilişkiye göre iki yıllık bir ilişki elbette daha uzun kabul edilebilmektedir.

İlişkilerin zamansal değerinin değişiklik göstermesinde birtakım nedenler ortaya çıkabilmektedir. Bunlar yukarıda belirtilen unsurlardan bazılarının eksikliği olabilmektedir. Örneğin; bağlılık, saygı, empati, güven. Kişiler birlikte bir şeyleri paylaşamayacak kadar birbirlerine güvenemez hale gelebilir ya da kendi özgür ortamlarını sabote edecek kadar kıskançlık tepkileri gösterebilir. İşte bu durumda artık o ilişki içinde paylaşım kalmaması sebebiyle ilişki varlığını devam ettiremeyecektir. Halbuki bir ilişkinin sürmesi için partnerlerin paylaşımlarından memnun olmaları, birbirlerini özlemeleri ve hayatlarındaki yaşanmışlıkları-yaşamayı hayal ettikleri birçok şeyi paylaşmaya istekli olmaları gerekmektedir (Stafford ve Canary, 2006: 230-237).

Genel olarak ilişkilerin devamlılığında benlik, ilişkinin dinamiği, hayaller ve kültür etkilidir. Bir ilişkide partnerlerin zihinleri birbirleri ile dolu olmaktadır. İlişki dinamiği içerisinde bireyler birbirlerine karşı açık olabiliyor ve kendilerini birlikte iken özgür hissediyorlarsa burada partnerle mutlu bir ilişki dinamiği sağlanmıştır. Partnerler birbirlerine sağlam bir güven bağı oluşturmuşlarsa eğer bu bağı sosyal çevrelerine de haber vermek ve onlar tarafından da kabul görmek isteyeceklerdir. Bunların hepsi tam tamına gerçekleştiği takdirde ilişkinin uzun ömürlü olabilmesi kolaylaşacaktır. İlişkinin sürekliliğinde başka bir etken ise sorumlulukların paylaşımı, taleplerin ve seçimlerin dönüşümlü olarak kabul edilmesi ve partnerlerin birbirlerinin özel alanlarına karşılıklı saygı duymalarıdır. Toplumsallaşma süresince aktif çalışan mekanizma kültürüdür. İlişkilerin devam etmesi, belirli bir ismi alması ve kurumsallaşmasında kültür aktif rol oynamaktadır. Partnerlerin aile yapıları, kendi öz kök ailelerindeki ilişki düzeni ve alışkanlıkları başlanan bir romantik ilişkinin kaderini etkileyecektir (Dainton, 2003: 349-351). Son olarak bireylerin kendi ebeveynlerinden öğrenmiş oldukları yakınlığı sürdürme şemaları, ilişki içinde yaşanan sorunlara bakış açıları ve sorunlara karşı tepkileri bir ilişkinin devam edip etmemesinde kilit nokta olabilmektedir.

Romantik yakınlık sürecinde yolunda gitmeyen durumlar olması halinde partnerler öncelikle kendi öz kök ailelerinden edindikleri problem çözme ve ilişkiyi devam ettirme stratejilerini kullanacaklardır. Burada denge, anlayış, saygı ve sevgi unsurlarından birkaçının eksik olması halinde ilişkinin sürekliliği zarar görecektir. Ya da sadece tek bir taraf bütün yükü üstlenmesi durumunda ilişkinin paylaşımı azalarak ilişki sona yaklaşacaktır. Dolayısıyla bir ilişkinin sürekliliği birçok değişkene bağlıdır. Değişkenlerin bazılarının eksik olması ve yüklerin dengeli paylaşılmaması romantik ilişkinin ömründen çalmaktadır.

2.3.4. Romantik İlişkiyi Sonlandırmak

Romantik ilişkiler bir bütün olarak ele alınırsa üç aşaması bulunmaktaydı. İlişki başlar, ilişki sürer ve ilişki sonlanır (Sternberg'den akt. Eryılmaz ve Ercan, 2010: 385). Romantik yakınlığın birtakım sebeplerden sonlanması ilişkinin diğer aşamalarına nazaran daha zor olabilmektedir. Fakat bireyler karşılıklı paylaşımlarındaki farklılıklar, eskisi gibi birbirlerinden etkilenmemeleri ve yaşadıkları problemleri geliştirerek, dönüşerek çözememelerinden kaynaklı yakınlıklarını noktalayabilmektedir.

Romantik ilişkinin sonlanmasında erkek partnerler için bir sebep fiziksel çekiciliğin azalması iken kadınlarda ise ilişkinin geleceğinin olmayacağına dair görüşleri olmaktadır. Kadınlar partnerleri ile ilişkide gelecek göremeyince ilişkiye yapmakta oldukları yatırımları da tek tek bırakabilmektedir (Conlan'dan akt. Uçar, 2018: 29).

Bir ilişkiyi sona erdirmenin birçok sebebi olabilmektedir. Çoğunlukla da her iki tarafın ilişki içerisinde tutarsızlıkları ilişkinin sonlanmasında aktif rol almaktadır. Bireylerin romantik yakınlıklarını sonlandırmaları da bir süreçtir. Bu süreç birçok farklı yöntemler ile işleyebilmektedir. Lakin duygusal bir paylaşım içerisinde olunan bir birey varken yavaş yavaş duygusal paylaşımların azalıp partnerlerin birbirleri için özel olma halinin ortadan kalkması ayrılık için yetebilmektedir. Yine de burada birbirini takip eden davranışlar gelişebilmektedir. İlişkide hissedilen bazı problemler başlamıştır. Sonrasında maddi manevi paylaşımlardan kaçınma süreci gelir. Sonrasında iletişim kurulan tüm kanallarda tartışmalar başlar ve en son yakınlıklarının ve paylaşımlarının bittiğini taraflar ifade eder, ilişki sonlanır.

İlişki sürecindeki romantik partnerlerin yakınlıklarının sonlanmasından kadın ve erkek farklı şekillerde etkilenebilmektedir. Yakın ilişkilerden romantik ilişki sürecinin sonlanmasının hem çok acı veren hem de bireyleri psikolojik olarak kuvvetlendirip geliştiren bir tarafı bulunmaktadır.

Yapılan bazı çalışmalarda fark edilen bir durum ise kadınlar erkeklere göre daha fazla ayrılık kararını alan taraf olmaktadır (Sprecher'den akt. Sunal vd., 2013: 51). Biten bir ilişkinin arkasından kadınlar, ayrılık sürecini arkadaşları ile daha çok vakit geçirerek tamamlarken erkekler, bu süreci kendi içlerinde etrafa çok konu olarak yaymadan atlatmaktadır. Her iki taraf için ayrılık sonrası her şeyin değerlendirilip sağlıklı bir şekilde kişilerin kendi hayatlarına devam etmesi ise belli bir zaman alabilmektedir.

2.4. Beliren Yetişkinlikte Romantik İlişkiler

Ergenlik dönemindeki bir birey aileye bağlı olmakla birlikte bağımsızlığını kazanma çabası içindedir. Bu dönemde birey karşı cins ile arkadaşlık kurmayı öğrenmektedir. Bu öğrenmeler ergenin ilk flört deneyimlerinin başlangıcıdır. Bazı toplumlarda aileler çocuklarına flörtü yasaklar ve reşit oluncaya kadar bu yasak devam eder. Hatta bu bazı kültürlerde biraz daha ileri gider ve bireyler yetişkin olup aile izin verinceye dek evlenemez. Toplumlara göre değişiklik gösteren yakın ilişkiler bireylerin kimliğinin oluşumunda büyük bir etkenken bireylerin duygusal olarak farkındalıklarını da artırmaktadır (Arnett, 2017: 427). Lakin ergenlik döneminde engeller ile karşılaşan duygusal paylaşımlar beliren yetişkinlikte engelleri yıkarak bireyin kendi istekleri çerçevesinde şekillenmeye başlayabilmektedir. Tabii bu durum da toplumdan topluma değişiklik arz etmekle birlikte genel manada beliren yetişkinlik döneminin keşif dönemi olması sebebiyle bireyler yeni deneyimler edinmeye çalışmaktadır.

Romantik ilişkiler, iki bireyin karşılıklı olarak sürdürdüğü düşünülen gönüllü duygulu ilişkilerdir. Yakın ilişkilerden birisi olan bu romantik ilişkiler belirenlerin kendi benliklerini netleştirmeleri bağlamında önemli bir yaşantıdır. Beliren yetişkinler bu duygusal yaşantılarında değerlerini, amaçlarını ve beklentilerini tanımlarken karşılıklı iletişim kurmayı ve sürdürmeyi de tecrübe etmektedir (Prager'den akt. Akdağ, 2017: 17).

Beliren yetişkinlik döneminde yaşanan romantik ilişki deneyimleri, bireyin kimlik keşfini sağlayan bir gelişim evresidir (Eryılmaz ve Ercan, 2010: 124). Beliren yetişkinler için romantik ilişki ergenlere kıyasla çok daha anlamlı çok daha özeldir. Beliren yetişkinler kendi ilgi alanlarına ve arkadaş gruplarına göre daha çok seçicidir. Birlikte vakit geçirmeler çoğunlukla çift olan arkadaşlar ile birlikte planlanmaktadır.

Beliren yetişkinlerin paylaşımları daha çok fiziksel ve duygusaldır. Ergenlik döneminde bireylerin ilişkileri çoğunlukla birkaç hafta ya da bir iki ay birlikte vakit geçirmek şeklinde sürerken beliren yetişkinlerin daha uzun süreli ve daha duygulu paylaşımlı devam etmektedir. Beliren yetişkin yakın ilişkisi olan diğer birey için kendisine şu soruyu sormaktadır: "Yaşamı nasıl bir eşle geçirebilirim?". Bu dönemin en önemli özelliği bu soruya cevap aranmasıdır. Bu dönemde bireyler paylaşımlarının daha uzun soluklu olmasına dikkat etmektedir. Ayrıca bu dönemi evlilik gibi bir toplumsal norma ön hazırlık süreci olarak görebilmek mümkündür (Arnett, 2017: 462).

Beliren yetişkinler sosyal hayat içerisinde kendilerine yakın buldukları iletişim örüntülerini belirlerken romantik ilişkiden beklentilerini, etkileşim halinde olduğu diğer bireyin gözünde nasıl bir konuma sahip olduğunu öğrenmek isterler. İlişki deneyimleri, bireylere yakın buldukları duygulu, düşünce ve ilişki yaşayış tarzlarını bulmasını sağlarken bu süreçte hoşlanmadığı paylaşımları da keşfetmiş olur. Belirenler sosyal çevrelerinde nasıl tanımlandığını ve kendi benliğinin nasıl algılandığını öğrenmek, değerlendirmek isterken bu farkındalık halini aynı şekilde romantik ilişkilerinde de analiz etmek istemektedir (Atak, 2020: 51-52). Beliren yetişkinler, ilişki süreçlerinde başkalarının kendilerinde neyi çekici bulduklarını ve nelerden hoşlanmadıklarını da öğrenmektedir. Bireysel farkındalığın kazanıldığı bu ilişki süreçlerindeki deneyimler her zaman bireyleri mutlu edecek şekilde olumlu sonuçlanmamaktadır. Bireyler için romantik ilişkiler başlamadan reddedilme ile sonlanabilir. Beliren yetişkinlikte kadınlar ilişkilerine dair konuları partnerleri ile açıklıkla paylaşabilirken erkekler genelde daha az paylaşmaktadır (Arnett, 2017: 562).

Beliren yetişkinlikte romantik ilişkiler, daha uzun süreli ve daha çok duygusal ve fiziksel paylaşımlara açıktır. Romantik ilişkiler, insanların ihtiyaç duyduğu sevilme

duygusunun yanında bireyin kendisini ve dünyayı tanımasına yardımcı olur. Fakat aynı zamanda bu dönemde yaşanan romantik ilişkiler, bireylerin gelecekteki hayat arkadaşlarını bulma amacını da taşımaktadır (Atak ve Taştan, 2012: 539).

Arnett'e (2019: 426) göre bireylerin kimlerle aile kurumuna katılacakları, yaşadıkları romantik ilişkileri ve bu ilişkilerde nelerden hoşlandıkları ya da nelerden rahatsız olduklarını öğrenmeleri ile mümkündür. Birden fazla insan ile kuracakları yakınlaşmalar bireyin gelişimi ve neleri gerçekten istediğini keşfetmesi için en sağlıklı olanıdır. Bu dönemde bireyler çok sık ilişkilerini sonlandırıp yeni ilişkiler başlatabilmektedir. Hayatlarına giren partnerlerin değişmesinde, bireylerin duygularının, fikirlerinin değişmesi ve her bir partner ile kendilerini biraz daha tanımaları ile ilgili olabilmektedir.

Duygusal paylaşımlarda bulunmak, özel hissetmek temel bir insani ihtiyaçtır. Beliren yetişkinlikte kurulan romantik yakınlıklar ise dönemin temel bir özelliğidir. İnsanî bir ihtiyaçtır ve hatta gelişimsel bir görevdir. Bilişsel, sosyal ve duygusal değişmelerin detaylandığı beliren yetişkinlikte yaşanan romantik ilişkiler bireyin benliğinin oluşumunda kritik bir yere sahiptir. Literatüre de bakıldığında da bu dönemdeki romantik yakınlık ve süreçteki yaşantılar belirenleri yetişkinler dünyasına hazırlamaktadır.

(Furjman ve Schaffer'den akt., Atak, 2011 589).

Beliren yetişkinlik, bireyin geleceğinin ve benliğinin şekillenmesinin noktasında önemli bir dönüm noktasıdır. Bireyler hayatın sunacağı fırsatlara ve yaşanacak önemli olaylara karşı daha kontrolcü davranmaktadır. Beliren yetişkinlik, yetişkinlik döneminin tuğlaları gibidir. Yetişkinlik döneminin romantik ilişkileri, ergenlik dönemi yaşantılarından ve beliren yetişkinlik deneyimlerinden etkilenmektedir. Yetişkinlik dönemi şemaları o zamana kadar tecrübe edinilen romantik ilişkiler ile oluşmaktadır. Lakin yetişkinliği sadece ergenlik ya da sadece beliren yetişkinlik etkilememektedir. Çocukluk döneminde geliştirilen ilişki düzeni de bireyin ileriki yaşamında ilişki örüntüsünü etkilemektedir. İlişki örüntüsünün ilk mimarları ebeveynlerdir. Bir çocuğun ebeveynleri ile kurduğu ilişkide kendini konumlandığı yer ile ailesini konumlandığı yer, iletişim şekilleri ve bireysel alanların olup olmaması ileriki dönem ilişkilerin üzerinde önemli etkenlerdir. Dolayısıyla bu yaşantılar bireylerin partner seçimlerini ve ilişki içerisindeki tutumlarını etkilemektedir.

İnsan yaşamı farklı dönemlerde inşa edilmektedir. Özellikle duygu durumu bebeklikten başlar ve algıladığı duygu durumları sonrasında davranışa dönüşmektedir. Bu şekillenmede ilk faktör annedir. Bireyin annesi ile çocukluk döneminde kurduğu bağlanma şekli, yaşamın ileriki dönemlerinde iş, arkadaş ve evlendiğinde eşi olacak partneriyle

ilişkilerini etkileyebilecek kadar önemlidir (Subaşı ve Kazan, 2020: 148). Aileden gelen bu sosyal öğrenim bireyin beliren yetişkinlikte sağlıklı ve iyi ilişkiler kurabilmesinde büyük önem arz etmektedir.

Beliren yetişkinlikte romantik ilişkiler özetlenecek olursa daha önceki dönemlerdeki (çocukluk, ergenlik) yakınlıkların kurulma biçimleri daha sonraki beliren yetişkinlik ve yetişkinlik dönemlerinin belirleyicisi olabilmektedir. Bireyin öz kök ailesinde öğrendiği, yaşadığı ilişkiler ve kurduğu bağlardan bağımsız bir romantik ilişki sürecinden bahsetmek mümkün olmamaktadır. Bu sebepten beliren yetişkinlikte kurulan yakınlıklar ve partner ile geçen yaşantılar daha önceki gelişim dönemlerinden izler taşımaktadır (Uçar, 2018: 31).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMA GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Problemi

Doğuştan itibaren birey birçok ilişki çeşiti içerisinde yaşama adapte olabilmektedir. Her ilişki türünde birey değişip dönüşebilmektedir. Bu sebepten her ilişkide birey farklılaşabilmektedir. Özellikle beliren yetişkinlik döneminde bireyler kendilerini ve diğer insanları hayatlarında net bir yerlere oturtabilmek amacıyla ilişkilerini değerlendirir. Lakin bireyin maddi manevi paylaşımlarda bulunduğu romantik ilişkilerde dinamikler daha karmaşık olabilmektedir. Kültürel aktarımlar, cinsiyet rolleri, eğitim düzeyleri, aileden getirilen şemalar beliren yetişkinin romantik ilişkilerinde görünür olabilmektedir. Bu dönemde yürütülen romantik ilişkilerde bireyler sevgi, güven bağı ile bağlanırlarken çoğunlukla aynı ev içerisinde ortak sorumlulukları paylaşmamaları sebebiyle de yaşadıkları problemler daha görünürdür. Genel olarak kadınların bir ilişkiyi yürütmek için sarf ettikleri çaba, yaşanan problemlerdeki liderlikleri ön plana çıktığı görülürken, erkekler problemleri görmezlikten gelerek bir şekilde çözülür düşüncesi ile çözümü sessizce kadına bırakmaktadır. Bu sebepten yaşanan her problemde bireylerin toplumsallaşma süreçlerinde edindikleri rolleri, ailede alttan alınan ya da görmezden gelinen sorunları, çözüm için uğraşan tarafı görmek ve tanımak mümkündür. Bir toplum içerisinde bölge bölge değişen kültürde bile değişiklik arz edebilen bu davranış örüntüleri anlamlandırabilmek maksadıyla nicellikten ziyade nitel araştırmalarla daha detaylı verilere ulaşılabilmektedir.

Beliren yetişkinlik döneminde bireyler ergenlikten farklı olarak kendilerini, kültürlerini analiz edip değerlendirmelerde bulunarak değişmeye çalışırlar. Yetişkinler ise beliren yetişkinlik dönemi nasıl tamamladıysa o şekilde devam ettirmektedirler. Aslında yetişkinlik beliren yetişkinlikteki seçimlerin bireylerde oturduğu bir dönemdir. Ergenlik ve yetişkinlik arasında kalan beliren yetişkinlikte bireyler kendilerine kültürel olarak aktarılan bütün kalıpların farkına varırlar ve dönüşümü gerçekleştirebilirler. Bu sebepten beliren yetişkinlikte problem ve toplumsal cinsiyet algılarını nitel bir yöntemle ele almak bu dönemin örüntüsünü daha detaylı anlamamıza yardımcı olmaktadır. Bu sebeple bu çalışmada romantik ilişkisi devam eden beliren yetişkinlerin ilişki örüntüleri, yaşantıları, partner seçimleri, problem algıları, toplumsal cinsiyet rollerine dair farkındalıkları, yaşadıkları problemler ve çözümleri, ailesel davranış kalıpları gibi çeşitli faktörlerin bireylerdeki görünürlüğüne odaklanılmaktadır.

Beliren yetişkinlik döneminde romantik ilişki yaşantılarına dair çalışmalar Türkiye’de yeni yeni çalışılmaktadır. Romantik ilişki örüntülerinde, ilişki içerisinde yaşanan problemlerde ve problemlerin çözümünde aile ve kültürün önemli bir etmen olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla araştırmada aile evinden uzakta olan beliren yetişkinlerin kendi ilişki dinamiklerindeki kültürel aktarımların görünürlüğü, cinsiyet rollerinin işleyişi ve yaşanan problemlerdeki yansımaları nitel yöntemle ele alınarak alana katkı sağlaması amacıyla detaylı incelenmiştir.

3.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile beliren yetişkinlik dönemi içerisinde bulunan ve romantik bir ilişkisinin devam ettiği toplam otuz kişi ile partneri ile yaşadıkları problemler ve buldukları çözümlerde, kendi ebeveynleri ile problem çözme becerilerindeki benzerlikler ve farklılıklarda toplumsal cinsiyetin yeri katılımcıların söylemleri incelenerek anlaşılmaya çalışılmıştır. Beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerdeki kültürel örüntüler ve aileden edindikleri şemaların partner seçimine, yaşadıkları problem durumlarına ve çözümlerine etkileri incelenmiştir. Ayrıca araştırmada kadın ve erkek katılımcılar ile eşit sayıda görüşülerek ilişkideki toplumsal cinsiyetin yeri anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede araştırma, 18-26 yaş arasındaki romantik ilişkisi devam eden kadın ve erkek beliren yetişkinlerin deneyimlerinden yola çıkılarak problem algıları ile çözüm yöntemlerinin toplumsal cinsiyet ile ilişkisi araştırmaya katılan katılımcılar bağlamında ele alınmıştır.

3.3. Araştırmanın Önemi

Her birey belirli gelişim dönemlerinden geçerek yaşamını sürdürmektedir. Araştırmanın örneklemi olan beliren yetişkinler gelişim evrelerinden en değişime açık olunan dönemdir. Birey bu dönemde fark etmesi halinde kendisine yüklenen rollerden, kalıplardan kurtularak kendi gelişimini ve dönüşümünü sağlayabilmektedir. Beliren yetişkinlik döneminin temel özelliği keşif duygusudur. Bu keşif duygusu yakın bir ilişki yaşamayı tercih etmelerinde de aktif olmaktadır. Yakın bir ilişkiye başlayabilme ve ilişkinin devamlılığını sağlayabilme konusunda da yaşantılar oluşturabilmektedir. Ayrıca bununla birlikte bu dönemde birey ilerleyen süreçlerde hayatını birleştirmeyi düşündüğü kişiyi de seçebilmektedir. Partner seçimi ile başlayan ilişki yaşantısı, ilişkinin sürdürülmesi, yaşanan problemler ve bir sonraki adım olan evlilik ile kültürel aktarıma dahil olmaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri partner seçiminden başlayarak bütün ilişki dinamiği içerisinde bir şekilde yer alabilmektedir. Lakin bireylerin toplumsal cinsiyete dair bilgisi varsa ve kendilerine yüklenen davranış kalıplarına karşı bir duruş sergilemesi mümkün olabilmektedir. Bu sebepten beliren

yetişkinlik dönemindeki bireylerin romantik ilişki deneyimlerinin, ilişki sürdürme biçimlerinin, problem algılarının ve partner seçimlerinin araştırılmasını daha da önemli kılmaktadır. Aynı zamanda beliren yetişkinlerin hem iş hem de yakın ilişkilerde yaşayabilecekleri problemler ve ihtiyaç duydukları desteklerin fark edilmesi ve bu yönde çalışmalar yürütülebilmesi için çalışmanın alana katkısı olacağı düşünülmektedir.

Yaşam dönemleri birbiri ardı sıra gelmektedir. Bu peşi sıralık içerisinde her dönemin başka bir dönem üzerinde mutlaka etkisi olmaktadır. Beliren yetişkinlerin yakın ilişki deneyimleri de olası evlilik süreçlerini, partner seçimlerini etkileyebilmektedir. Partner seçimleri ve yakın ilişkiler aynı zamanda toplumsal düzenin temel unsuru kabul edilen aile kurumunun inşasında da önemli bir yere sahiptir. Bieyin kültürel kodları, ilişki sürdürme ve ilişki içerisinde problemlerle baş etme tarzları temelde toplumsal cinsiyet kalıpları ile iç içe geçmiştir. Bu sebepten kadın ve erkeğin duygusal paylaşımları evlilik ile kurumsallaştığında partnerlerin kodları evlilik ile tescillenerek bir sonraki nesile alışılmış normal olduğu düşünülen cinsiyet rolleri de taşımaktadır. Dolayısıyla bu zincirin fark edilmesi ve detayları fark edildiği takdirde bireyler kendi benliğini tanıyacak, partnerlerin kendi alanlarına saygı duygusu artacaktır. Bu sayede bireylerden başlayan zincir toplumsal olarak diğer insanlara ulaşarak kolektif psikolojinin sağlamlığı sağlanacaktır.

Beliren yetişkinlik dönemindeki bireylerin romantik ilişki yaşantıları, partner seçimleri, ilişki içinde yaşanan problemler, bireylerin fark etmedikleri kültürel kabullerinin sonuçları olabilmektedir. Beliren yetişkinlerin içindeki buldukları dönemin gelişimsel özelliklerini fark etmeleri, ailelerinden ayrışarak kendi seçimlerinin sorumluluklarının alınacağı kabulü ile hareket etmeleri gerekmektedir.

Ergenlik döneminin ani duygu değişimleri ve ailenin kontrolü altından olmaktan çıkan beliren yetişkinin gelişimsel döneminin farkına vararak ergenlik döneminin özelliklerini bırakarak kendi seçimleri olan, tercihlerinin sorumluluklarını alabilen, gerektiği durumlarda değişebilen bir bireye geçiş yapması gerekmektedir. Bireyler yaşadıkları dönemin özelliklerini bilerek içerisinde olabilecekleri durumlara dair fikirlerinin olması, toplumsallaşmanın kendilerini, ilişkilerini ve tutumlarını nasıl etkilediklerini kontrol etmeleri bireylerin sağlıklı bir ruh halini, kaliteli ilişkileri ve geleceğe uzanabilen bağları oluşturacaktır.

3.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Beliren yetişkinlik kavramı üzerine yapılan çalışmalar çok eskiye dayanmamaktadır. Hali hazırda bu kavram üzerine sosyolojik, psikolojik ve kültürel çalışmalar devam etmektedir. Kavramın yetişkinlik ile ergenlik döneminden farklı oluşu ülkemiz şartları içerisinde bakış açılarına, alınan eğitime ve içine doğup büyünülen kültüre göre çok değişmektedir. Bu sebepten beliren yetişkinlik kavramı üzerine daha çok çalışılması ve incelenmesi gerekmektedir. Kültürel anlamların baskın olduğu bu dönem içerisinde romantik yakınlıkların ve bu yakınlık sürecinde yaşanan problemlerin değişiklik göstermesi araştırmanın zorlayıcı unsurlarındandır. Sosyokültürel bağlamda birçok etkene bağlı oluş araştırma konusunun kompleks bir tarafı olduğunu doğrulamaktadır. Toplumsal cinsiyet perspektifinden beliren yetişkinlerin yaşadıkları problemlere karşı tutumları da henüz geniş bir örneklem de incelenmemiştir. Problemin özel hayatı ilgilendirmesi de araştırmada veri toplama kısmında karşılaşılan başka bir zorluktur. Araştırmanın örnekleminin sadece 30 kişi ile sınırlı kalması ve sadece Antalya’da yaşayan bireyler ile görüşülmesi verilerin kültürel olarak belli bir gruptan alınmış olması araştırmanın sınırlılıklarındandır. Bu sebepten geniş bir veriden söz etmek mümkün değildir. Konunun özel hayatı yakından ilgilendirmesi sebebiyle bireylerin katılma isteği düşük olmuştur. Bu sebepten araştırmanın saha süreci uzumıştır.

3.5. Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmanın saha kısmında katılımcılarla görüşme yapılmadan önce, onamları alınmıştır. Katılımcılara görüşmeye başlamadan önce, araştırmanın konusu ve amacı, verdikleri cevapların yüksek lisans tezinde kullanılacağı, gizliliklerinin sağlanacağı, isimlerinin kullanılmayacağı ve rahatsız oldukları soruları cevaplandırmayabilecekleri konusunda katılımcılara gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır. Katılımcılara ortalama görüşme süresi hakkında bilgi verilmiş, çalışmaya katılmayı kabul ettiklerine dair onam formu imzalatılarak görüşmeye alınmıştır. Görüşme esnasında ses kayıt cihazı ve ses kayıt programı kullanılmıştır. Katılımcılar, çalışmaya katılmayı kabul etmeden önce görüşme sırasında görüşmelerin kaydedileceği bilgisi verilerek kayıtların alınmasına dair onayları istenmiştir. Katılımcıların gizliliklerinin sağlanabilmesi için görüşmelere 1’den 30’a kadar numaralar verilmiştir. Katılımcıların ismi kullanılmayarak katılımcılara K1, K2 gibi isimlendirmelerde bulunulmuştur.

3.6. Araştırmanın Yöntemi

Beliren yetişkinlik, öz kök aile davranışları, romantik ilişki, problem çözme becerileri, toplumsal cinsiyet konuları üzerine ilgili literatür taraması yapılarak kavramsal ve kuramsal çerçeve hazırlanmış, Türkiye’de ve dünyada yapılmış çalışmalar incelenmiştir. Araştırma kapsamında Türkiye’de ve dünyada yapılan çalışmalar incelendiğinde beliren yetişkinlik üzerine araştırmaların ülkemizde çok yeni olduğu ve farklı değişkenler ile de çalışmaların yapılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu sebepten beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerinde yaşadıkları problemlere yaklaşımları toplumsal cinsiyet bağlamda değerlendirilmiştir.

Romantik ilişkisi olan beliren yetişkinlerin ilişkileri süresince yaşadıkları problemleri çözme biçimleri ve problem algılarında toplumsal cinsiyetin rolü literatür taranarak incelenmiştir. Beliren yetişkinlik olarak ifade edilen 18-26 yaş arası kadın ve erkeklerin partnerleri ile yaşadıkları problemleri, problem çözüm biçimleri ve bütün bu süreçte toplumsal cinsiyet şemalarını ortaya koymak nitel araştırma yöntemi ile mümkün olabilmektedir. Bu sebeple araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Nitel bir araştırma olan bu tez çalışmasında; Antalya ilinde yaşayan, 18-26 yaş arasındaki bireylerin partnerleri ile yaşadıkları problemler ve problemlerin çözümündeki duygu ve davranış biçimlerinde toplumsal cinsiyetin yeri incelenmiştir. Romantik ilişkisi devam eden 15 kadın, 15 erkek olmak üzere toplam 30 kişi ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Araştırmada görüşülen bireylerin farklı mesleklerden olmasına ve beliren yetişkinliğin yaş sınırlamasındaki her yaş ile görüşme yapılmasına dikkat edilmiştir. Bu sayede toplumun çeşitli kesimlerinden birbirinden farklı yaşantılardan araştırma konusuna dair farklı kesitler elde edilmeye çalışılmıştır. Amaçlı örnekleme ile kartopumu tekniği ile bireylere ulaşılmıştır. Derinlemesine görüşmeler, katılımcılar ile bire bir yapılmıştır. Görüşmeler en az 20 dakika en çok 45 dakika arasında değişmektedir ve ortalama 30 dakika sürmüştür. Görüşme öncesi katılımcılardan görüşmenin kaydını almak için izin istenmiş ve görüşmeler ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Sonrasında kayıtlar bilgisayar ortamında deşifre edilmiştir. Ve araştırmanın veri toplama süreci tamamlanmıştır. Görüşme kayıtları araştırma için belirlenen başlıklar çerçevesinde değerlendirilmiştir.

İnsan olaylara ve varlıklara bazı anlamlar yükler ve bu anlamlar nitelikler aracılığıyla mümkün olabilmektedir. Nitelikler bizlere fenomenlerin özlerini sunabilmektedir. Görüneni anlamını, bireysel olarak değişiklik gösterebildiğini sunan en önemli yöntemdir. Nitel araştırma için en sık kullanılan örnek kokulardır. Daha önceden duyduğumuz ve bi anlam

yüklediğimiz kokuyu başka bir zaman diliminde bir anda kokusunu algıladığımızda onunla eşleştirilen mânâda insan zihninde canlanmaktadır. İşte nitel çalışma görünür olan sayı ve büyüklük gibi kavramlarla değil insanın algılamaları ve tasvirleri ile ilgilenmektedir (Berg ve Lune, 2019: 1-15).

Beliren yetişkinlik döneminde olan romantik ilişkisi devam eden kadın ve erkeklerde yaşadıkları problemleri çözerken kültürel aktarımlarla devam eden cinsiyet rollerinin etkisi, katılımcıların deneyimlerinin ve beklentilerinin değerlendirilebilmesi için sınırlı sayıda görüşmecinin öznel deneyimlerine odaklanılmıştır. Katılımcıların deneyimlerini, seçimlerini ve beklentilerini kendi öznel paylaşımlarını olduğu gibi aktarabilmesi, yaşadıkları zorlukları ve çatışmaları paylaşabilmeleri ve süreçte fark ettikleri unsurları aktarabilmeleri amacıyla niteliksel yöntem tercih edilmiştir. Nitel araştırma olması sebebiyle veriler derinlemesine irdelenmeye çalışılmıştır.

3.7. Örneklem Grubu

Toplumsal cinsiyet bağlamında beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerinde problem çözme becerilerinin araştırıldığı bu tez çalışmasında katılımcıların sosyo-demografik özellikleri ele alınmıştır. Çalışmada beliren yetişkinlerin yakın ilişkilerindeki problem durumları ve tutumları, toplumsal cinsiyet bağlamında ele alınması sebebiyle görüşmeler hem kadın hem de erkek bireyler ile gerçekleştirilmiştir. Otuz katılımcının on beşi kadın, on beşi erkek olmak üzere eşit bir dağılım olmasına dikkat edilmiştir. Araştırmanın evrenini, 18-26 yaşları arasında, Antalya’da yaşayan romantik ilişkisi devam eden kişiler oluşturmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde temel ayırıcı unsur bireylerin hali hazırda devam eden bir romantik ilişkisinin olmasıdır. Katılımcılar belirlenirken yaşlarından sonra ilişki durumları ayırıcı unsur olmuştur (Tablo 4.1).

Tablo 4.1. Katılımcılara İlişkin Bilgiler

Görüşme Sırası	Cinsiyeti	Yaş	Eğitim Düzeyi	Meslek	Partnerin Eğitim Düzeyi	İlişkinin Süresi
K1	Kadın	25	Üniversite	Sosyal Hizmet Uzm.	Üniversite	3 yıl
K2	Kadın	24	Üniversite	Bankacı	Üniversite	2 yıl
K3	Erkek	24	Üniversite	Öğretmen	Üniversite	3 yıl
K4	Erkek	26	Üniversite	Ziraat Müh.	Üniversite	2 yıl
K5	Erkek	26	Üniversite	Avukat	Üniversite	2 yıl
K6	Erkek	25	Üniversite	Ziraat Müh.	Üniversite	15 ay
K7	Kadın	18	Lise	Mağaza Danışmanı	Lise	1 yıl
K8	Kadın	18	Lise	Online Ticaret	Lise	7 ay
K9	Erkek	25	Üniversite	Psikolog	Üniversite	1,5 yıl
K10	Erkek	22	Lise	İtfaiye Eri	Lise	1 yıl
K11	Kadın	24	Üniversite	Muhasebeci	Lise	10 ay
K12	Erkek	22	Üniversite	Lojistik Uzmanı	Üniversite	2 yıl
K13	Erkek	21	Lise	Sekreter	Üniversite	2 yıl
K14	Erkek	19	Lise	Komisyoncu	Lise	1 yıl
K15	Kadın	25	Üniversite	Öğretmen	Üniversite	2,5 yıl
K16	Kadın	24	Üniversite	Müze Sorumlusu	Üniversite	1,5 yıl
K17	Erkek	18	Lise	Organik Tarım	Lise	8 ay
K18	Erkek	18	Lise	Öğrenci	Lise	1 yıl
K19	Kadın	19	Lise	Organik Tarım	Lise	14 ay
K20	Kadın	21	Lise	Memur	Lise	1 yıl
K21	Kadın	22	Üniversite	Hemşire	Üniversite	1 yıl
K22	Erkek	19	Lise	Öğrenci	Lise	6 ay
K23	Erkek	18	Lise	Öğrenci	Lise	5 ay
K24	Erkek	23	Üniversite	Memur	Üniversite	1,5 yıl
K25	Erkek	26	Üniversite	Bilgisayar Müh.	Üniversite	1,5 yıl
K26	Kadın	26	Üniversite	Lojistik Uzmanı	Üniversite	3 yıl
K27	Kadın	23	Üniversite	Öğretmen	Üniversite	2 yıl
K28	Kadın	25	Üniversite	Hemşire	Üniversite	1,5 yıl
K29	Kadın	25	Üniversite	Avukat	Üniversite	1 yıl
K30	Kadın	22	Üniversite	Çocuk Gelişimci	Lise	1 yıl

3.8. Araştırmanın Tekniği, Araştırma Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmanın örnekleme, amaçlı örnekleme stratejilerinden biri olan ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Araştırmada, katılımcıların romantik ilişkisinin olması ve yaşlarının 18-26 yaş aralığında olması gibi temel iki şart arandığı için amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemi, araştırma örnekleme için detaylı bilgiler sunabilecek bir konu bir durum için belirli ölçütleri sağlayan kişileri, durum ve olayları ele almaktır (Tok, ve Büyükçelebi, 2014: 146-150). Nitel araştırma yönteminin benimsendiği bu çalışmada Antalya’da yaşayan 18-26 yaş arası 15 erkek 15 kadın toplam 30 kişi ile “yarı yapılandırılmış görüşme formu” kullanılarak derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Katılımcıların kimliklerinin etik kurallar sebebiyle gizli tutabilmek maksadıyla araştırmaya dahil olan her bir katılımcıya K1, K2, K3 vb. şeklinde kodlar verilmiş ve görüşmeler bu kodlarla irdelenmiştir.

Veri toplama tekniği olarak, araştırmanın örnekleme dahil olan kişilerin görüş, düşünce ve deneyimlerinin araştırmaya veri sağlayabilmesi amacıyla “derinlemesine görüşme” tekniği seçilmiştir. Araştırmada, katılımcıların ilişkilerinde yaşanan problemlerde ve problemler için seçtikleri çözümlerde toplumsal cinsiyetin ilişkilerindeki yansımalarına odaklanılmıştır. Bu sebepten yarı-yapılandırılmış soru formu kullanılmış, ancak sorular tek tek olduğu gibi sorulup geçilmemiş, katılımcıların kendilerini daha rahat hissecekleri fark edildiğinde katılımcıların naltamka istedikleri yaşantılar, özel paylaşımları dinlenmiştir.

Görüşmeler sırasında katılımcılara tarafsız yaklaşılmaya çalışılmış, uygulama esnasında toplumsal cinsiyet rolleri dikkate alınarak, yönlendirmelerde bulunmayarak görüşmelerin tamamlanmasına özen gösterilmiştir. Her bir görüşme, araştırmaya katılmak isteyen kadınlar ve erkekler ile süresi katılımcıya göre değişiklik göstermekle birlikte 20-45 dakikalık görüşmeler ile tamamlanmıştır. Demografik veriler ise bireysel tanıtım formu ile toplanmıştır.

Yarı görüşme formunda katılımcıların problem ve toplumsal cinsiyet algıları, problem çözme becerileri, öz kök aile ile ilişki yönetimindeki benzerlikler, partnerler ile yaşanan sorunlarda toplumsal cinsiyetin yeri gibi başlıklara ait sorular bulunmaktadır. Görüşme esnasında kendilerine yöneltilen sorulara katılımcıların vermiş oldukları cevaplar kendi deneyimleri ve değerlendirmeleri olması ve aynı zamanda bu değerlendirmelerin araştırmaya veri oluşturmasından kaynaklı katılımcıların yanıtları ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Görüşme

esnasında katılımcılardan izin alınarak ses kayıtları alınmış daha sonrasında kayıtlar deşifre edilerek bilgisayar ortamına aktarılmış ve araştırma için değerlendirilmeye alınmıştır.

Katılımcıların söylemleri betimsel analiz yöntemi kullanılarak değerlendirilmiştir. Betimsel analiz, katılımcılardan alınan yanıtların araştırmanın temel başlıklarına göre incelenmesini ve yorumlanmasını sağlayan nitel veri analiz çeşitlerindedir. Araştırmacı betimsel analiz yönteminde katılımcılardan almış olduğu verileri inceler, yorumlar ve temel belirlenmiş başlıklara göre doğrudan alıntı yaparak katılımcıların vurguladıkları cümleleri değerlendirmeleri ile birlikte aktarır. Araştırmacı belirlemiş olduğu başlıklar çerçevesinde katılımcıların söylemlerini değerlendirir, yorumlar ve daha önceki alıntılarla gerektiği durumlarda bağlantılar kurar, karşılaştırmalar yapar ve çıkarımlarda bulunur (Yıldırım ve Şimşek, 2008:38-41).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, nitel araştırma yöntemine uygun olarak toplanan verilerin betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmesi ile ortaya çıkan bulgular yer almaktadır. Yapılan değerlendirmeler sonucunda görüşmeler altı başlık altında analiz edilmiştir. Bu başlıklar; Toplumsal cinsiyet algısı, romantik ilişki tarifleri, romantik ilişki sürecine dair özellikler, partnerler ile yaşanan problemler ve çözümleri, yaşanan problemlerde toplumsal cinsiyetin yeri ve bütün romantik ilişki yaşantılarının öz kök aile ile ilişkisi araştırmanın temel inceleme başlıkları olmuştur.

Katılımcılardan elde edilen ifadeler doğrultusunda bulgular değerlendirilmiştir. Katılımcıların söylemleri alıntılar şeklinde incelemelerle birlikte aktarılmıştır. Bu sayede katılımcıların yaşantılarına, deneyimlerine, romantik ilişkiyi algılayış biçimlerine, problemler karşısında verdikleri tepkilere ve çözüm yollarına ulaşılması amaçlanmıştır. Etik ilkelere dikkat edilerek katılımcıların kimlikleri gizli tutulmuş ve katılımcıların isimleri kullanılmayarak numaralar ile belirtilmiştir.

4.1. Toplumsal Cinsiyet Algısı

Genel olarak katılımcılar, toplumsal cinsiyet kavramını daha önce duyduklarını fakat tam olarak manasına hakim olmadıkları belirtmişlerdir. Görüşme içerisinde birkaç durum örneği verildiğinde katılımcılar, toplumsal cinsiyet kavramının ne olduğunu bildiklerini belirtmişlerdir. Fakat gündelik yaşam içerisinde pek kullandıkları bir kavram olmaması sebebiyle aşına olmadıkları da anlaşılmaktadır.

“Şu an ifade edemiyorum ama sanki bildiğim bir şey.”(K8)

“Kulağa çok yabancı gelmiyor.”(K14)

Toplumsal cinsiyet, toplumsal süreç içerisinde bireylere atfedilen roller ile yaşamını sürdürür. Bu devamlılık içerisinde bireyler kendilerine görev olarak aktarılanlar ile yaşamını sürdürmektedir. Ayrıca toplumsallaşma sürecinde bu aktarımların normalleştiği görülmüştür.

“Evet daha önce duyduğum bir konu. Kadın ve erkek için belirlenmiş davranışlar ve görevler.”(K19)

“Evet bu konuyu ilk kez üniversitede duymuştum. Bir konferans sırasında. Kültürel olarak öğrenilen tutumlar diye aklımda kalmış.”(K22)

Katılımcıların söylemlerinden toplumsal cinsiyetin; bireylerin çeşitli yaşantılar ile öğrendikleri ve bu öğrenimlerin kültürel olarak kuşaktan kuşağa aktarıldığı görülmüştür.

“Toplumsal cinsiyet, kadınların evde ev işlerini yapması,, erkeklerin ise eve para getirmesidir.”(K16)

“Dağıtılan roller bütünü olarak algılıyorum yani kadının ve erkeğin kendi üzerine düşeni yapmasıdır.”(K13)

Yukarıdaki katılımcı kadınların ve erkeklerin üstlendiği rollerin, normal olduğunu ve bu normallik sayesinde toplum içerisinde uyumlu bir işleyişin devam ettiği düşünülmektedir. Bu düşünüş aslında aile içerisinde ve toplumsal süreçlerde, toplumsal cinsiyet rollerinin ne kadar da ince şekilde yer edindiğini göstermektedir.

“Kadın ve erkek için belirlenen davranışlar aile içinde öğreniliyor ve normal kabul ediliyor sanırım.”(K30)

“Aslında konuştuğça fark ediyorum. İnsanların nerede ne zaman ne yapacağını önceden birileri gerçekten belirliyor. Fakat bunu yaşarken normal kabul ediyoruz ve sorun görmüyoruz.”(K5)

Yukarıdaki katılımcıların farkındalığı görüşme içerisinde konuşurken gerçekleşmiştir. Gündelik yaşam içerisinde o kadar çok insan yaptığı işlere, baktığı açılara alışıyor ki resmin bütününe algılaması zorlaştığı gibi farklı bakmayı unuttuğunu da söylemek mümkün olmaktadır.

Özellikle çocukken ev içerisindeki iş paylaşımları çocuklara normal gelebilmektedir. Başka türüsünü deneyimlememiş bir çocuk, olması gerekenin gördüğü olduğunu düşünebilmektedir. Birey ne zaman farklı insanlarla tanışıp, kendisi de çocuk olmaktan çıkıp yetişkinliğe doğru uzandığında ev içerisinde gördüğü birçok tutum ve davranışı sorgular hale gelebilmektedir. Bu sorgulamanın yanında bireyin kendi hayatını kendisinin şekillendirme isteği ile değişim olabilmektedir. Özellikle beliren yetişkinler, hayatlarındaki her unsuru değerlendirmektedirler. Araştırmaya katılan katılımcıların büyük bir kısmı toplumsal cinsiyete dayandırılmış davranışların, hayatı kolaylaştırdığını düşünmektedirler. Fakat görüşme devam ettikçe katılımcılar, toplumsal cinsiyetin, hayatın içerisinde gizli prangalar olduğunu fark etmektedirler.

Kültürel olarak kabullenilmiş kalıplar insanların hayatını kolaylaştırmaktan ziyade, hayatı sınırlayan, değiştirmeyen ve geliştirmeyen unsurlar olarak görülmektedir. Dönüşümün beliren yetişkinlerde olması ise temelde bu evredeki bireylerin kendi alanlarını fark etmeleri, kendi iradeleri ile istedikleri hayatı belirlemeye odaklanmalarındandır. Aynı zamanda beliren yetişkinlerin yaşamı, eldeki fırsatları değerlendirmek ve farklılıkları deneyimlemek olarak tanımlamaktadırlar.

“Evde annem yemek yapar babam da işten geldikten sonra yemek masasının hazırlanmasını beklerdi. Babam eve ekmek getirirdi sadece. Fakat bunun bizlere öğretilen bir davranış olduğunu ben üniversitede fark etmiştim.”(K20)

“Babam eve para getiren, evin geçimini sağlayan kişiydi. Ama annem de çalışan biriydi yine de akşam eve geldiğimizde yemeği annem hazırlardı. Evi annem temizler babam ben çok yoruldum diyerek dinlenirdi. Küçükken merak ederdim aslında. Annem yorulmuyor mu diye.”(K4)

“Bazen ben çok yorgun oluyorum o zaman erkek arkadaşım yemekleri hazırlıyor. Bu kadar temel bir ihtiyacı sadece tek bir kişiye atmak ve bunu özelde sadece kadına yüklemek çok akıl işi gelmiyor bana.”(K15)

4.2. Algılanan Romantik İlişkinin Tarifi

Katılımcıların birçoğu yaşadıkları duygusal paylaşımları ifade ederken tedirgin olmuşlar ve ilişkilerini tarif edecek kelimeleri titizlikle seçmeye çalışmışlardır. Bu durum üzerinde sosyokültürel yapının ve romantik ilişkilere dair kalıpyargıların etkisi olduğu düşünülmektedir. Katılımcıların daha önce ilişkilerini tarif etmedikleri ve ilişkiler üzerine konuşmaya alışık olmadıkları anlaşılmıştır. Ayrıca katılımcılar, yakın arkadaşları dahil olmak üzere ilişkilerine dair paylaşımlarda çekingen davrandıklarını toplumsal kabulleri ve kalıpları kanıtlar niteliktedir. Ve katılımcıların çoğu bu sorunun kendilerinin özeli olduğunu ve bu sebepten utandıklarını vurgulamışlardır.

“Zor bir soru oldu. Bilemiyorum ki. Utandım sanırım. İlişkilerim üzerine konuşmaya alışık olmadığım için ilişki tarifini de daha önce yapmadım sanırım.” (K6)

“Bu biraz özel bir soru oldu sanki. İlişkiler üzerine konuşmaya alışık değiliz sanırım toplum olarak. Sus, ayıp, öyle her şey anlatılmaz diyerek büyütüldüğümüz için olabilir tabi bu durum.” (K28)

Katılımcıların ilişki tariflerinde en çok vurguladıkları nokta; partnerleri ile bütün duygu durumlarını rahatlıkla paylaşabilmeleri ve partnerleri ile birlikte iken hiçbir yerde olmadıkları kadar güvende ve mutlu hissetmeleri olmuştur.

“O özel kişi benim her halimi biliyor. Mutluyken nasılım, mutsuzken nasıl... Sonsuz bir kabullenme hali var. Bu sebepten mutlu hissediyorum.” (K5)

“Erkek arkadaşım sanki benim başka bir halim. Beni benden çok tanıyan kişi. Bu sebepten ona oldukça çok güveniyorum. İlişki benim için güven demek sanırım. Ve tabii ki güven de her zaman mutluluk.” (K1)

Bazı katılımcılar ise partnerlerini en yakın arkadaşları olarak tanımlamaktadırlar. Öyle ki bu tanımlamalarda bireylerin partnerlerini kendilerini terk etmeyeceklerine dair inançları olduğu ne olursa fark edilmiştir.

“Kız arkadaşım en yakınım hatta en yakın arkadaşım gibi. Ne olursa olsun hep yanıbaşımdayım. En çekilmez halimde bile yanımda olan kişi kendisi. Sadece duygusal paylaşımlar değil günlük hayatın içinde çekilmez birçok şey varken kız arkadaşım her an her yerde birçok alanı tamamlıyor.” (K4)

Katılımcıların bazıları partnerleri ile yaşadıkları ilişkiyi bitecek gibi yaşamadıklarını hatta biterse ne olur diye düşünmekten de kaçındıklarını ifade etmişlerdir.

“İlişkilerimin genelde nasıl olduğunu düşünmem. O sırada sevdiğim, vakit geçirmekten memnun olduğum kişidir. Sonu düşünmek mutsuzluktan başka bir şey getirmiyor çünkü.” (K9)

“Romantik ilişkiler, sonsuz gibi yaşanan ama aslında sonu mutlaka olan yakınlıktır.” (K2)

Yakınlık içerisinde katılımcılar, ilişkilerini tarif edemediklerini, partnerlerinde tam olarak onları ne çektiğini anlayamadıklarını ifade etmişlerdir.

“İlişkimizi ara ara sorgulamaya çalıştığımda erkek arkadaşımdayım neyin bana yakın geldiğini bulamadığımı fark ettim. Bu sorgulama bu sebepten çoğunlukla kısa sürüyor.” (K11)

“Belki görünüşü, hayata bakışı, ortak yanlarımız bilemiyorum belki de bana yakın gelen ama kelimeler ile ifade edemediğim başka şeyler.” (K12)

Katılımcıların ilişki tariflerinde toplumsal cinsiyet kalıplarını görmek mümkün olmaktadır. Örneğin bir katılımcı: *“İlişki, sizi birinin koruması, sahiplenmesidir.”* (K7) diyerek alt planda toplumsal kabullerin erkeğin gücü, kadının ise korunması gereken kişi olarak işlediğini görmek mümkün olmaktadır.

Yakın ilişkilerinin, sosyal hayatını kaliteleştirdiğini ve kariyer adımlarını ise kolaylaştıran etken olarak gören bir katılımcı da söz konusu olmuştur.

“Partnerim, aslında benim sosyalleşmem demek. Onun arkadaşları, benim arkadaşlarım, paylaşımlarımızı artırıyor. Hatta bulduğum iki işimde partnerlerim aracılığı ile olmuştum. Tek başına olmak hayatın akışı içerisinde en yorucu şey olduğu kanaatindeyim. İki kişi olunca çevrenizle birlikte çok daha büyük bir sistem olabiliyorsunuz.”(K29)

İlişki içerisinde tanışılan her bireyin yaşam döngüsü içerisinde hayatın bir kısmını tamamladığını düşünen katılımcı sadece bir kişi olmuştur. Çoğunlukla duygusal paylaşımların ve partnerin bireyin kendisinde eksik yönleri tamamladığı görüşü ağır bassada bir katılımcı farklı olarak kişinin hayata bakışının, sosyal çevresinin ve kariyer adımlarının üzerinde önemli bir etken olduğu görüşündedir.

Kadın katılımcıların ilişki tariflerinde; karşı cinse karşı duyulan sevgi, güven ve yalnız hissetmeme kavramları ön plandadır. Bunu da en iyi katılımcılardan (K1) ifade ediyor.

“Erkek arkadaşımı önce seviyorum, sonra elbette ona çok güveniyorum ama temelde yalnızlığımızı paylaşıyoruz. Bu her şeyden önemli bence.”(K1)

Erkek katılımcıların ilişki tariflerinde ise en çok vurgulanan kelimelerin; sevgi ve mutlu olduğu görülmüştür.

“Kız arkadaşım önce en sevdiğim kişi. Sevilen kişi ile yan yana iken haliyle mutluluk kaçınılmaz oluyor.”(K3)

“Kız arkadaşım olan kişi diğer insanlardan daha özel onu daha başka seviyorum. Tarifi zor bu duygunun.”(K10)

Kadın ve erkek katılımcıların, romantik ilişki tariflerinde farklılık gösterdiği anlaşılmıştır. Kadın katılımcılar sevgi ve güç temelli ilişkilerini yürütürken, erkek katılımcılar ise sevgiyi, mutluluğu ve heyecanı temel almaktadırlar. Ortak noktaları ise bireylerin eksik yönlerinin, partnerlerinin tarafından tamamlanmasının beklemesidir. İlişki zorlu bir yol ve bu yolculukta direksiyonun zaman zaman partnere devredilmesi gerekmektedir. Bu sayede ilişki içerisinde her iki taraf da dinlenecektir. Araştırmacı olarak fark edilen bir husus ise kişilerin

zihinlerinde mevcut ilişki örüntüsünden kendi ilişkilerinin oldukça uzak olduğudur. Bu sebepten sosyal aktarımların kadın-erkek fark etmeksizin canlılığını koruduğu kaanatine varılmıştır. Çünkü her birey sosyal yaşamı içerisinde kadın olmak erkek olmak ve bir ilişki yürütmeye dair tabuları yavaş yavaş kurar.

4.3. Romantik İlişki Sürecine İlişkin Özellikler

Romantik ilişki süreci üç aşamalıdır. İlişkinin başlangıcı, süreci ve sonlanması. Bu üç aşama kültürel etkenlerden, cinsiyetlere atfedilen tutumlardan etkilenmektedir. Kadınların bir ilişkiyi başlatma konusunda pasif olması gerektiği düşünülürken, ilk adımı atan ve duygularını paylaşan kişinin erkek olması gerektiği düşünülmektedir. Duygusal paylaşımlar söz konusu olduğunda toplumsal cinsiyet rolleri kendisini tekrar göstermektedir. Aksi halde öncelikle kadın kendi duygularını paylaşırsa o kişinin iyi, ahlaklı kişi olmadığı düşünülürken, erkeğin karşı cinse karşı hissettiklerini aktarması olağan kabul edilmektedir. Ve sonrasında kadının cevap vermesi beklenmektedir. Bir katılımcı bu süreçle ilgili partner adayından beklentisini şu şekilde ifade etmektedir: *“...partnerime ilk açıldığımda cevap vermemesini bekledim. Hemen cevap vermesinden hoşlanmazdım. Naz yapması, bir süreliğine beni görmezlikten gelmesi daha normal gelmekte.”*(K10)

İlişki süreçlerinin başlamasında bazı kadın katılımcılar ilk adımı atmaktan tedirgin olduklarını, sosyal ortamlarında önce erkeğin duygularını açmasının gerekliliği üzerine çok konuşulduğunu bu sebepten hiçbir zaman duygularını ilk paylaşabilen kişi olmadıklarını belirtmişlerdir. Hatta bu sebepten kadın olmanın bir tür pişmanlık olduğunu ifade etmişlerdir.

“İlk erkek karşı tarafa duygularını söyler algısını kim çıkardıysa sağ olsun hayatımızı yeterince zorlaştırmış. Belirsizlik o kadar yorucu ki ve maalesef bu durum sadece kadınlar için var.”(K21)

“Kadın olmak her yerde zor. Duygusal paylaşımlarda özellikle. Hemen kötü kadın diye damgalanabiliyorsunuz.”(K26)

Katılımcılara göre ilişkinin devam etmesi diğer bütün ilişkilerde olduğu gibi çaba, anlayış ve saygı ile mümkün olabilmektedir. Bireyler kendilerini değerli ve güvende hissediyorsa ilişkiler de o kadar uzun ömürlü olabildiği belirtilmiştir. Ayrıca katılımcılara söylemlerine göre uzun süren ilişkilerin iki temel anahtarı bulunmaktadır; partnerle kaliteli zaman geçirmek ve empati kurabilme becerisine sahip olmaktır.

“Şuan ilişkimiz devam ediyorsa eğer bu ortak yanlarımız olmasındandır. Aksi halde paylaşım olmadan bir ilişkinin devam edebilmesini mümkün görmüyorum.”(K25)

“Erkek arkadaşım için empati kurmaya çalışıyorum ben olsam... diye çok düşünürüm. Karşısındaki kişi sonsuz bir şekilde sizi kabul etmek zorunda değil eğer onu anlayamıyorsanız.”(K1)

“Onunla vakit geçirirken hissettiğim mutluluk ve huzuru başka bir yerde bulamıyorum. Bu sebepten ilişkimiz için en büyük yatırım birlikte bolca zaman geçirmektir.”(K29)

Katılımcılar bir romantik ilişkiyi sürdürebilmek için dikkatin, özenin, emeğin önemli unsurlar olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca ilişkinin iki kişilik özel bir boyut taşıdığı fakat kendi içerisinde de bir o kadar dışa dönük bir tarafı olduğu anlaşılmıştır.

“İlişkimiz bir ara çıkmaza girmişti. Ben sebebini biliyordum. Hiç başbaşa kalamıyorduk. Hep partnerimin arkadaşları ile vakit geçiriyorduk.”(K12)

“İlişki iki kişiliktir. Zaman zaman oyuna birileri katılır. Ama oyunda uzun süre kalırlarsa o ilişki bitmeye doğru gider.”(K9)

İlişkilerde her başlangıcın bir bitişi olabileceği görüşü katılımcılarda yaygın olarak görülmüştür. Bazı kadın katılımcılar ise nadirde olsa ilişkilerin sonsuza kadar devam edebileceğini belirtmişlerdir. Erkek katılımcılar da ilişki süreçlerini yorumlarken özellikle kadınların her şeyi aşırı duygusal kodladıklarını belirtmişlerdir. Duygu paylaşımının ve duygusal kodlamaların kadınlarda baskın olduğu, erkeklerde ise mantığın ve karşılıklı sermayenin ön plana çıktığı görülmüştür.

“Sevgileri sonsuzluğa uzandı diye biten efsanelere hayranım. Ama her kadın gibi bunun mümkün olmadığını birazcık biliyorum. (gülüyor)”(K28)

“İlişki içerisinde kişi kendini değerli hissetmeli özellikle kadınlar bunu bekler. Ayrıca ilişkide duygusal bağın kuvvetli olması gerekiyor.”(K15)

“Masallarda hep bir prenses olur ya işte her kadın bence prenses olmak istiyor.”(K21)

Yukarıda bazı kadın katılımcılar kadının kendisini değerli hissetmek istediğini, bunun da erkek tarafından yapılabileceğini vurgulanmıştır. Masallar, romanlar ve filmlerde de toplumsal cinsiyet rolleri, kadının ve erkeğin beklentilerini bir şekilde şekillendirmektedir. Erkek katılımcıların söylemleri ise;

“Hayat gerçek bizler rüyalar ülkesinde değiliz. Gerçekler var. Sevgi olduğu gibi kavgalar da anlaşmazlıklar da var. Ama bunların hiçbiri masallarda ya da filmlerde işlenmez.”(K25)

“Kız arkadaşım kendi ütopyamız olsun demişti bir gün. Sonra bunu ciddi ciddi isteyip istemediğini sormuştum. Ciddiydi. Kadınların bu dünyada yaşamadığını düşünüyorum bazen. Gerçek hayatta para, borçlar, hastalık, kavga ve stres gibi daha bir sürü olumsuz şeyler var.”(K6)

Söz konusu sevmek ve duygusal yakınlık kurmak olduğunda cinsiyetlere göre bakış açıları da değiştiğini gözlemledik. Kadın katılımcılar bir şekilde hayallerini yaşatmak isterlerken erkek katılımcılar insanların ayaklarının yere basmasının gerekliliği üzerinde durmuşlardır. Bir katılımcının ifadesi *“...kadınlar hayal kurar ama bu onların gerçekleri fark etmediği, görmediği anlamına gelmez. Çünkü gerçekleri düşünmek insanın en güzel duygularını sömürür.”* Aslında kadınların da toplumsal yaşam içerisindeki gerekliliklerin, mümkün olabilecek şeylerin, zorluk ve kolaylıkların farkında olduğu sadece insanın duygusal, empati kurabilen özelliklerini yok etmek istemediklerinden gerçeklere rağmen hayalleri canlı tutmaya çalıştıkları anlaşılmıştır. Lakin burada şunu belirtmek gerekir, kadının duygular ile hareket etmesi, hayaller ile yaşaması kadının dışarıdan birisi tarafından mutlu etmesi gerektiği inancı, doğuştan itibaren her duygu ve her davranışa karşı görülen tepkilerin, onaylanmaların bir sonucudur. Erkeklerin gerçeklerle ilgilenmesi, partnerini her şeyden koruma çabası, sevgisinin ise daha sonra gelmesi erkeklere tanımlanan rollerin, davranışların bir sonucu olarak ifade edilmiştir.

4.4. Partnerler ile Yaşanan Problemler ve Çözümler

Günlük yaşam içerisindeki birçok hareket içerisinde birçok seçim birtakım problemleri inşa edebilmektedir. Bir yemek seçimi, gidilecek bir mekan, iş seçimleri, aile ile paylaşımlar, planlanacak bir tatil veya sosyal çevre ile ilgili seçimler katılımcılarımız için zaman zaman problem olabildiği tespit edilmiştir. Katılımcılar bu problemlerden bazılarının sürekliliğe sahip sessiz problemler olduğunu belirtirken bazılarının ise gündelik paylaşımlar içerisinde kısa süreli fikir ayrılıklarından kaynaklı olabildiğini ifade etmişlerdir.

4.4.1.Uzun Süreli Problemler ve Çözümleri

“Bizim yaşadığımız problemler aslında sıradan şeyler değil. Partnerimin kendi sosyal çevresinden hoşlanmıyorum. Onlarda bir şey beni itiyor fakat bunu erkek arkadaşım anlamıyor. O da benim bazı arkadaşlarım ile benim görüşmemi istemiyor. Bu sebepten çok

kez tartışmalarımız oldu hatta. Baktık çözemiyoruz en son aynı ortamda birlikte vakit geçirmemeye karar verdik. Fakat benim kendi arkadaşlarımdan bazıları (erkek olan) ile benim hiç görüşmemi istemiyordu. Ben de maalesef görüşmeyi kestim.” (K2)

Yukarıdaki katılımcı, yaşadıkları problemin süreğen bir problem olduğunu bitip tükenen değil sessizleşen bir problem olduğu belirtmiştir. Lakin burada yaşanan problemde kadın katılımcı erkek arkadaşının isteği üzerine arkadaşlarının içerisinde cinsiyeti sadece erkek diye o kişilerle olan arkadaşlığını sonlandırmıştır. Söz konusu problemde kadın kendi ortamından taviz vererek erkek arkadaşı ile ilişkisini sürdürmeye çalışmakta olup erkek partneri sadece kendi sosyal çevresi ile kız arkadaşını aynı ortamda buluşturmayıp sorunu kendince çözmüştür. Sosyal yaşam içerisinde kadın ve erkek kendi ilişkileri içerisinde bile adil bir düzene sahip olmadığı anlaşılmıştır. Kadının hayatında tek bir erkek olur görüşü romantik ilişkilerde yerini korumakta olup kadınlar böyle durumlarda seçime zorlanan kişiler olmaktadır.

“Çok problem yaşamayız aslında ama bizim temel bir problemimiz var o da giyim konusu. Dışarıdan kadının giyimine karışacak biri gibi durmaz partnerim aslında. Ama maalesef tam olarak odun bu konuda. Bazı renkleri hiç giymemi istemediği gibi elbisenin boyuna ve dekoltesine takıktır. Çok kısa olmasın, çok açık olmasın der devamlı. Bunu da bir emir gibi yapmaz çok ince işler ama bu yine can sıkıcı olabiliyor. Önce normal karşılamıştım geçer falan diye düşündüm ama hiç öyle olmadı. Çözümü ise ya ayrılık ya da giyim tercihlerimi onun istekleri doğrultusunda yapmak” (K29)

“Elbisenin boyu diye bir problemimiz var. Hiç bir şekilde çözülmeyen hep gündemde olan problem. Çözümü erkek arkadaşından ayrılmak onu da bir elbise için yapmak istemiyorum.” (K11)

Kadının giyimine karışmak belli kalıplarda giyinmeye zorlamak kadının korunması gereken bir canlı gibi davranılmasını devam ettirmektedir. Kadın için biçilmiş roller ve bu rollerin getirdiği kalıplardan devam etmektedir. Kadın katılımcılar, partnerleri için başta geçer alışır diye düşünseler de ilişkide zaman geçtikçe değişimin olmadığını ve olamayacağını fark etmişlerdir. Katılımcılar, giyim konusunda sınırlar konulmasının çözümünün iki seçeneğinin olduğunu belirtmişlerdir; ilişkiyi bitirmek ya da partnerin istediği gibi giyinmek. Katılımcılarımız da ilişkilerini sonlandırmak istemedikleri için giyim konusunda kendi isteklerinden biraz taviz vererek problemi baskıladıklarını görmezden geldiklerini ifade etmişlerdir. Kadınlar bu şekilde birçok konuyu mantıklaştırarak problemi bastırmaktadırlar.

Erkek katılımcılar ise aile ilişkileri, giyim ve kadın partnerlerinin sosyal çevrelerine aşırı düşkünlüklerinin yaşadıkları uzun süreli problemlerin temel kaynakları olduklarını belirtmişlerdir.

“Problem üreten biri değilim aslında ama kız arkadaşşıma giyimi hakkında zaman zaman kendi fikirlerimi paylaşıyorum. Dışarıdaki herkes çok iyi değil bu bir gerçek. Onun iyiliği için söylüyorum aslında.”(K24)

“Kırmızı ve pembe renk bizim asıl sorunumuz. Bu iki renk giyim dışarıda herkesin çok dikkatini çekiyor. İstiyorum ki kimse kız arkadaşşımin canını sıkmasın. Bu iki renk dışında giyinmesini istiyorum fakat kendisi inadına bu renkte elbise giyiyor.”(K14)

“Kız arkadaşım arkadaşları ile çok yakın ama çok yakın. Biz bir konu hakkında konuşuyoruz aynı gün kendi arkadaşlarından bu konu hakkında hemen öneri veya eleştiri alıyorum. İstiyorum ki kendi özelimiz olsun. En basit bir şeyi bile arkadaşlarına anlatıyor. Çözebiliyor muyuz tabii ki hayır. Huylu huyundan vazgeçmiyor ki.”(K18)

“Ben bir plan yapıyorum bir bakıyorum plana parnerimin arkadaşları da dahil olmuş. Bunu devamlı yapmasını istemediğimde ise kalabalık daha eğlenceli oluyor ne güzel işte diye beni geçiştiriyor. Ben de mecburen susuyorum yoksa çok öfkeleniyorum patlamamak için susuyorum.”(K24)

4.4.2. Kısa Süreli Problemler ve Çözümleri

Katılımcıların günlük yaşam içerisinde bazı seçimlerde veya alınacak kararlarda kısa süreli yaşadıkları fikir ayrılıklarının oluşturduğu problemler olduğu anlaşılmıştır. Bu problemler izlenecek bir filmin seçiminde, gidilecek bir mekanda, ödemeyi kimin yaptığında, sosyal medyada eklenen arkadaşların kim olduğuna kadar uzanan problemler olduğu görülmüştür.

“Önceden tuşlu telefonlar varken insanların özel hayatı diye bir şey vardı. Şimdi sosyal medyada niye onu ekledin soruları ile uğraşıyoruz. Liseden arkadaşım, işten arkadaşım diyorum ne gerek vardı oluyor. Kıskanıyor beni herhalde” (K16)

“Önceden arkadaşlarıma şey derdim niye erkek arkadaşına sosyal medya hesaplarının şifresini veriyorsun. Şimdi ben kendim veriyorum ve gerçekten pişmanım. Kıskançlıktan hesabımdaki erkekler bir bir eksiliyor.”(K11)

Yukarıdaki kadın katılımcıların erkek arkadaşları, partnerlerinin diğer erkekler ile iletişiminin olmaması ve sosyal görünürlüğünü azaltmak amacıyla sosyal medyayı kontrol

altına aldığı görülmüştür. “Kıskanıyor” diyerek görmezlikten gelinen durumları kadın katılımcılar, sevmek adı altında kabullenmeleri sebebiyle normalleştirdikleri görülmüştür. Lakin bu durum kadını, görünmeyen kutulara kapatıp saklamak ve kadının korunması gereken bir eşyaya çevirmekten başkası değildir. Bir de bu duruma erkek katılımcılar gözü ile baktığımızda kadın partnerlerin de sosyal medya hesaplarına karıştığı görülmüştür.

“Kız arkadaşım instagramda yaşı bana yakın ve güzel olan herkesi kıskanıyor. Medeni hali bile önemli olmuyor. Güvenmiyor musun diye sorduğumda ise sizlere hiç belli olmaz diyerek cevap alıyorum.”(K10)

Whatsapp profil fotoğrafıma bi baktım ikimizin fotoğrafı var. Kendisine sordum sen mi değiştirdin diye. Evet dedi, tek görüp bakmasınlar sana sonra yazmaya kalkarlar dedi. Kıskanmasını önemsenmek olarak algılamaya çalışıyorum ama temelde güvenmiyor gibi.”(K12)

Erkek katılımcıların kadın partnerleri de sosyal medya hesaplarına karıştıkları görülmüştür. Bunun sebebinin de güvensizlik olduğu ifade edilmiştir. Burada erkeklerin çapkın, güvenilmez, her güzel kadının peşinden koşan canlılar olarak algılanmaktadır. Bu durum erkeklerin her kadına ilgi duyabileceği görüşünü devam ettirdiği gibi kadınların da korunması gereken varlıklar olduğu fikrini tekrar destekleyerek sürdürmektedir.

“Hangi filme gideceğimiz konusunda hep farklı seçimlerimiz olurdu. Biz de karar aldık. Bir kere ben seçtiysem başka bir zaman ise partnerim seçiyordu. Dönüşümlü bir şekilde isteklerimizi gerçekleştiriyorduk.”(K1)

“Benim çok sevdiğim bir mekan var erkek arkadaşım orayı çok ortada buluyor. Herkesle çok iç içe oluyoruz diye istemezdi. Bu konuda tartışmalarımız olmuştur ama çok uzun sürmezdi. Bir kere benim dediğim yere gidersek iki kere onun istediği yere giderek sorunu çözerdik.”(K15)

“Arkadaşlarımızla bir tatil planı yapıyorduk kız arkadaşım karar verdiğimiz yere gitmek istemedi. Çözümü iki tatil planı yapmakta bulduk. Ama tabi bu benim alttan almamla oldu.”(K9)

Partnerler günlük kararlarda farklı seçimler yaptıkları durumlarda sorunun çözümüne odaklandıklarını ve çözüm konusunda dönüşümlü seçimler yaptıklarını belirtmişlerdir. Lakin bu farkındalık bireylerin uzun süreli problemlerinde görülmemiştir. Problemler eğer bireylerin

ailesi, görünürlüğü, cinsiyetine dayandırılmış konular ise cinsiyet rolleri aktif olmaktadır. Toplumsallaşmanın bir sonucu olarak görülen cinsiyet rolleri bireylerde kalıplaşmış hale gelmektedir. Bu sebepten yer edinen algıların değişimi için de tarafsız saf bir farkındalığa ihtiyaç duyulmaktadır.

4.5. İlişkide Yaşanan Problemlerde Toplumsal Cinsiyetin Yeri

Katılımcılar ile yapılan görüşmelerde, yaşadıkları problemlerin iki gruba ayrıldığı görülmüştür. Bunlar; uzun ve kısa süreli problemlerdir. Uzun süren, yıpratıcı problemler ve kısa süreli hızlıca çözüme kavuşturularak sonlanan problemler. Uzun süreli problemlerde genellikle katılımcıların kendi özel alanlarına ve bireysel seçimlerine müdahale edilmektedir. Özellikle uzun süreli problemlerin toplumsal cinsiyet ile yakından ilgili olduğu görülmüştür.

“Bizim aslında basit ama derin bir problemimiz var. O da giyim konusu. Açık giyinme onun dışında her şeyi giyebilirsin cümlesi. Çözüm basit giyme olsun bitsin diyor erkek arkadaşım mesela.”(K21)

“Bence kadınlar her problemi görmezden gelmese dünyada evli insan kalmazdı.”(K26)

Kadınlar neden hep susar merak ederdim, öğrendim. Kadın, kendisi istediğini yapınca kötü oluyor ve ilişkiler hızlıca bitiyor.”(K28)

Katılımcıların aktarımlarından anlaşılıyor ki kadınlar çoğunlukla kendileri duygusal paylaşımlarını devam ettirebilmek için kendi seçimlerinden ve tepkilerinden farklı davranmaktadır.

Kadınlar ne yapması gerektiğini biliyor fakat yaptığında dağılan düzen karşısında ne yapacaklarını bilmiyorlar. Eğitimsi dahil.”(K29)

“Ben onun iyiliği için söylüyorum diğer erkekler onu rahatsız etmesin diye. Kötü mü?”(K17)

“Dünyada herkes iyi herkes güvenilir olsaydı ilişkilerde sınırlamalar olmazdı.”(K23)

“Ben kendi ailemde gördüklerimi uygulamak istemezdim ama ben de gördüklerimi sadece biraz törpüleyerek uyguluyorum. Erkekler için doğrusu koruyup kollamakmış gibi geliyor bir şekilde.”(K24)

Kısa süreli problemler olarak kabul ettiğimiz tatil planı, mekan seçimi, etkinlik organizasyonu gibi hususlarda ise genellikle partnerler eşitliği sağlayacak şekilde dönüşümlü plan ve program yaptıkları görülmüştür.

“Benim anne babam aile ortamım ile partnerimin ortamı aynı değil aynı olamaz da. Bu sebepten onun alışkanlıklarına ben, benim alışkanlıklarına da onun saygı duyması gerekir.”(K27)

“Her ikimiz de eğitilmiş yetişkin insanlarız elbette sadece tek birimizin isteği olamaz. Ortak noktayı ararız bulamazsak dönüşümlü seçimlerde bulunuruz.”(K1)

“Her evin kendi içerisinde farklı dinamikleri vardır. Dolayısıyla zevkleri, seçimleri, ihtiyaçları farklı olacaktır. Dolayısıyla ilişki içerisinde adaleti sağlamak ve karşısındaki kişiye saygı duymak durumundasınız.”(K9)

Kısa süren, karışıklıktan uzak günlük aktiviteler söz konusu olduğunda katılımcılar her bireyin farklı zevkleri olabileceğini bu sebepten günlük kararlarda dönüşümlü bir şekilde seçimler yapılarak hareket edilmesinin gerekli olduğunu vurgulamışlardır. Katılımcılar aynı zamanda her bireyin aileden getirdiği alışkanlıklarının farklı olabileceğini bu sebepten ilişkide bireylerin seçimlerine karşılıklı olarak saygı duyulmasının önemli olduğunu belirtmişlerdir.

4.6. Problem Çözme Konusunda Katılımcıların Öz Kök Aile ile Benzerlikleri

Beliren yetişkinlerin yakın ilişkilerinde yaşadıkları problemlerde kendi ebeveynlerinin ilişkilerinde yaşadıkları problem türleri ve baş etme stilleri etkindir. içerisinde ne tür problemler ile nasıl baş ettikleri incelenmiştir. Özellikle öz kök ailenin incelenmesinin başlanmasının sebebi ise her evin aktarımlarının kendisine has davranış kalıplarını taşımasıdır. Her çocuk, doğduğu evin sorunlarını, baş etme yöntemlerini, sevme biçimlerini bebeklikten itibaren öğrenmektedir. Bu öğrenme her daim sağlıklı ve adil olmamaktadır. Bireyler doğdukları ailenin, ülkenin ve şehrin kabullerini görüp normalleştirmektedir. Fakat beliren yetişkinlik, insanın gelişim dönemleri içerisinde en çok değişime, dönüşüme müsait olan evredir. 18-26 yaş arasındaki belirenler sosyal ortamlarındaki tutum ve davranışlarının sebebini, tutumlarının kaynağını anlamaya çalışırlar. Ve çoğunlukla fark edilen, temel etkenin bireyin kendi ebeveynleri olduğudur. Bireyin yıllardır doğru olarak bildiği aile davranışlarını ve şemalarını fark etmesi ve değiştirmesi zor olabilmektedir. Bu sebepten katılımcıların öz kök aile davranışlarına dair değerlendirmeleri incelenmiştir.

4.6.1. Öz Kök Aile Davranışları

Katılımcılar, kendi ebeveynlerinin bir problem karşısındaki tutumlarını ilk defa düşündüklerini belirtmişlerdir. Lakin görüşme içerisinde düşündükçe paylaşımlarda bulunmuşlardır.

“Hiç düşünmedim ama... Sanırım sonrasında kendi çözüm yöntemlerimi konuşacağız.(gülüyor)”(K13)

“Zor yerden geldi soru. Annem genelde sorunları ortaya döken kişi oluyor. Babam ise sakince hiç bir şey yokmuş gibi rahattır. Yani annem sorunları ortaya atan sonrasında da kendisi sorunlarını çözen kişidir. Ya da sorunları çözdüğünü düşünüp rahatlayan.”(K3)

Problem mi problem olarak babam, annemin bakış açısını kabul ediyor herhalde. Durduk yere sorun çıkartıyorsun der. Hatta rahat olmak sana iyi gelmiyor gibi söylemleri de vardır. (K2)

Yukarıdaki bazı katılımcıların söylemlerinden ev içerisinde babalarının sorunlar için hiçbir zaman ciddi bir problemin olmadığını ya da büyütülecek kadar ciddi süreçlerin yaşanmadığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Annelerinin ise sorunları yüklediklerini ve tek başına süreci yürütmeye çalıştıkları anlaşılmıştır.

“Ben onların bir sorunla karşılaşp kavga ettiklerini bile görmedim aslında. Sessizce anlaşılır hep. Nasıl konuşmadan sorunlarını çözdüklerini hiç bir zaman anlamadım ama böyle.”(K1)

“Zaman zaman sesleri yükselirdi fakat hiç bizim yanımızda yüksek sesle konuşup, problemlerini ortaya dökmezlerdi. Sanırım döküp saçmadan zamanla çözüyorlardı.”(K4)

Bazı katılımcılar ise ebeveynlerinin hiçbir zaman tartışmalarını görmediklerini hatta yaşadıkları bir soruna tam olarak şahit olup nasıl çözüme ulaştıklarını bilmediklerini belirtmişlerdir.

“Bizim evde maddi problemler olurdu annem de babam da espriye vururdu. Ciddi bir şekilde problem hiçbir zaman çözmezlerdi.”(K25)

“Babam çoğunlukla ciddi biridir fakat annem çok eğlencelidir. Bu sebepten bizimkiler çatışırda ama yaşanan her problem annemin eğlenceli hali ile çözüme ulaşırdı. Babam süreçte etkisiz elemandı sadece.”(K16)

“Bizim evde vurdumduymazlık hakimdi. Babam anneme güvenirdi. Bir şekilde annemin çözeceğini düşünürdü. Aslında annem de yüklenirdi bir çok şeyi.”(K26)

Yukarıdaki katılımcıların paylaşımlarından erkeklerin aileyi ilgilendiren sorunların çözümünde pasif kaldıkları ve sürecin sorumluluklarını kadınların omuzlarına yükledikleri sonucuna varılabilmektedir. Bu yükleme halinde kadınların yaklaşımlarına dayandırdıkları düşünülmektedir.

“Babam aslında sakin biriydi fakat hızlı sinirlenirdi. Hele yolunda gitmeyen bir şeyler varsa. Özellikle para işleri. Ya evden giderdi ya da bir şeyleri etrafa fırlatır öfkesini atardı.”(K20)

“Annem çok ağlayan biridir. Babam ile bir şeyleri konuşurlarken babam biraz sesini yükseltse hemen ağlar ve biraz ortalığı dağıtırdı. Birisi öfkesi ile oturur diğeri de ağlar otururdu anlayacağınız.”(K5)

“Bizim evde problemler konuşulurken babam çabuk öfkelenirdi. telefonunu fırlatmıştı mesela bir keresinde. Babam da böyle yapınca annem de sessizce oturur üzerine gitmezdi. Annemi hiç öfkenirken görmedim o hep alttan alan kişi olmuştur.”(K8)

Bazı evlerde anne sessiz kalarak sorunun çözümü için uğraşmaktadır. Bazı evlerde ise ağlayarak tepkisini göstermektedir. Babalar ise ya süreci umursamayıp akışa bırakmakta ya da öfkesini göstererek çözümden uzaklaşmaktadır. Sorunları oturup sakinlikle konuşan tam olarak bir aile çıkmamıştır. Sorunları şaka ile geçiştiren aileler de bile yük, annenin omuzlarına yüklenmektedir. Ev içerisinde genellikle sessizce çözümleri bulan kişi anne olup, kadın bu süreçte tek başına bırakılmıştır.

Çalışmada yer alan katılımcılardan bazıları ebeveynlerini yoğun tartışmalar içerisinde görmediklerini belirtmişlerdir. Görüşmelerde belirtilen ifadelerden temelde dört grup çıktığı anlaşılmıştır. Annenin ortaya attığı sorunları büyüttünü düşünen babalar, hiçbir şekilde yaşadıkları problemleri çocuklara yansıtmayan sessiz çözen ebeveynler, her şeyi şakaya vurup sorunu büyütmeden çözenler ve son olarak zaman zaman problemlere karşı öfkenip bir şeyleri kırıp döken babalar ve ağlayan anneler. Bu dört profil içerisinde en baskın olan grup, annenin problemleri dile getirdiği, babaların ise bu durum karşısında hiçbir şekilde ciddi bir sorunlarının olmadığını düşünerek bütün sorumlulukları eşe yükledikleri görülmüştür.

4.6.2. Öz Kök Aile ile Ortak Yönler

Katılımcıların kendi ebeveynlerinin problem süreçlerine dair davranışları dört ayrı gruba ayrılmaktadır. Katılımcıların kendilerinin ise sadece iki gruba ayrıldığı görülmüştür. İlk grup bütün sorunları görmezden gelip konuşmadan çözülmesini bekleyen grup. Bu grupta erkek katılımcılar daha fazladır. Ve kadın katılımcıların söylemlerinde de erkek arkadaşlarının, sorunları görmezden gelerek problemleri geçiştirdikleri görülmüştür. İkinci grup ise problemleri yoğun tartışmalar ile çözmeye çalışırken ortaya daha fazla problem çıkaran grup olmuştur.

“Erkek arkadaşım ne zaman ciddi bir konu görüşmeye çalışsam kendisi konunun basit olduğunu ve kendi haline bırakıldığında çözülebileceğini söyler. Tabi ben de bu durum karşısında çok öfkeleniyorum.”(K26)

“Bu sorun çözme süreci bizde çok sancılı geçiyor. Mutlaka bardak tabak bir şey kırılıyor. Genelde de ben kırıyorum. Erkek arkadaşımın ise hiç umrunda olmuyor.”(K2)

“Kadının diğer bir işi problemleri kendisinin çözmesi ve problem olarak gördüğü her şeyi önden tahmin edip yine kendisi çözmesi. Aksi halde erkekler hiç bir zaman elini taşın altına koymaz.”(K11)

Yukarıda kadın katılımcıların, problemlere karşı duruşları süreci ciddiye alan ve hızlıca çözülmesi gerektiği yönündedir. Erkek partnerleri ise çoğunlukla sorunlardan kaçan, partnerine durumu yükleyen bir profil çizmektedir. Genel olarak toplumda ortada bir sorun olması halinde karşılan soruna dair kadının sadece kendisini ilgilendiriyor gibi problem çözümüne dair sorumluluğu aldığı ve bu çözüm sürecinde erkek partnerlerinin ise yakın ilişki içerisinde olduğu kişiyi yalnızlık bırakıp problemi görmezden geldiği görülmüştür.

Başka bir taraftan erkek katılımcılar ise problemleri kadın partnerlerinin fazlasıyla büyüttüğünü ve gündelik yaşam içerisinde ayrıntılarda boğulmadıkları takdirde kendiliğinden çözüme kavuşacağını düşünmektedirler.

“Erkekler hep çok vurdumduymaz olarak bilinir. Bence bu doğru değil. Asıl sorun kadınların her şeyi ciddiye alıp detaylarda boğulmalarıdır bence.”(K25)

“Kız arkadaşımın geçenlerde bir kıyafet için soru sormuştum ve dedim ki siyah mı lacivert mi olsun? O bana ne dedi biliyor musunuz niye gri ve kahverengi yok mu? Sonra ben de dedim ki diye diğer renkleri karıştırıyorsun iki seçenek var işte. Sonra biz tartıştık sorun yokken nur topu gibi bir problemimiz oldu.”(K6)

“Benim her sorun karşısında sessiz kaldığımı söyler kız arkadaşım, halbuki kendisi o kadar çok konuşuyor ki bana alan kalmıyor zaten.”(K3)

“Bir gün kız arkadaşım ile aileler üzerine konuşurken kendimizi bir anda yoğun bir tartışma içerisinde buldum. Nedenini anlamamıştım ama kız arkadaşım evdeki kitapları falan kafama fırlatmıştı. Kadınların normal sıradan şeylere karşı aşırı anlam yüklüyor oluşunu çoğunlukla anlamıyorum gerçekten.”(K24)

Erkek ve kadınlar cinsiyet özelliklerinden ve karakterlerinden ziyade, sosyal yaşam içerisinde nelere nasıl tepki vereceklerini görürler, şahit olurlar ve öğrenirler. Katılımcıların söylemlerinden anlaşılıyor ki en sıradan konular bile bireyler için sorun haline gelebilmektedir. Bunun temel sebebi ise bireylerin toplumsallaşma aşamasında nelere neden anlam yüklediğini fark etmemesidir. Birçok konunun hızlıca büyük sorunlara dönüşmesinde, çözüm için değil de cinsiyetlere atfedilen davranış örüntüleri ile yapılanların uyuşmaması ve bireylerin kendi duygu ve düşüncelerine odaklanmamalarıdır. Alışılmış ya da alıştırılmış tutumları devam ettirmek bireylere kolay gelmektedir. Bu sebepten öncelikle her şeyden önce kadının da erkeğin de temelde bir insan olduğu fark etmeli ve kendisini tanımak için gerekli çabayı göstermelidir.

SONUÇ

Araştırma, beliren yetişkinlerin romantik ilişki süreçlerini, bu süreçte yaşadıkları problemleri ve çözüm için seçilen yöntemleri toplumsal cinsiyet bağlamında ele alabilmek amacıyla yapılmıştır. Derinlemesine yapılan görüşmelerde, beliren yetişkinlerin partner seçimleri, yakın bir ilişkiyi başlatma özellikleri, öz kök aile benzerlikleri ve farklılıkları, problem ve toplumsal cinsiyet algıları, problem çözüm süreçleri incelenmiştir.

Araştırmanın sonunda beliren yetişkinlerin temelde yaşadıkları problemlere ve çözüm süreçlerine ulaşılmıştır. Beliren yetişkinlerin problem algıları ve problemlerin çözümlerine dair tutumlarının yanı sıra beliren yetişkinlerin partner seçimlerinde, toplumsal cinsiyet algılarında, sosyo kültürel birikim, aile ortamı ve ilişki deneyimleri gibi temel faktörlerden söz edilebilmektedir.

Özellikle bebeklikten çocukluk dönemine kadar ebeveynlerle kurulan ilişkilerde yakınlık kurmanın ve sorunları anlamlandırmanın temeli atılmaktadır. Sonrasında sosyalleşme ile birlikte diğer insanların seçimleri ve davranış kalıpları fark edilmektedir. Bu fark ediş beliren yetişkinlikte kendi örüntülerimizi oluşturmaya doğru evrilmektedir. Beliren yetişkin, kendi benliğini fark eder ve kendisi için en doğru olana doğru ilerlemek ister. Özellikle romantik ilişkilerin ve hayat düzeninin inşa edildiği süreçte beliren yetişkinler kendi şemaları ile hareket etmektedirler. Bu şemalar öz kök aile ile şekillenmiştir.

Romantik ilişkilerdeki algılayış ve problem durumlarına dair yönelimler şemalarda işlenenlerin yansımaları olabilmektedir. Bu sebepten bu çalışmada da fark edilmiştir ki aile faktörü bireylerin hayatlarını derinlemesine etkilemektedir. Bireyler ailelerden farklı özelliklere sahip olabilmektedir fakat kabulleri, normalleri ve anormallik algıları öncelikle aileden, toplumsallaşmadan kazanılmaktadır. Araştırmada da fark edilmiştir bireyler zaman zaman kendi seçimleri ile aileden kazandıkları bilgiler arasında sıkışıp kalmaktadırlar. Bu sebepten ilişki örüntülerindeki yapılanmaların kaynakları detaylı incelenmesi alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Beliren yetişkinlik dönemi bireylerin çocukluk döneminden öğrenilen rollerin farkına varılarak değişim ve dönüşümün talep edileceği en kıymetli evredir. Bu evrede seçimler hem bireysel özelliklere hem de mantığa dayandırılarak gerçekleştirilir. Beliren yetişkinlik dönemi yaşantılarının merkezinde yakın ilişkiler yer almaktadır. Bu sebepten araştırmada toplumsal cinsiyet merkezli beliren yetişkinlik ve yakın ilişkiler ele alınmıştır.

Araştırmada fark edilmiştir ki bireyler aileleri ile benzerliklerini kendi hayatları ve seçimleri üzerine düşünerek fark etmişlerdir. Kendi aileleri ile romantik ilişki süreçlerinde yaşadıkları sorunların görünürlüğü ve verilen ilk tepkiler aileyi taklit etmektedir. Toplumsal cinsiyet rollerinin bireyin doğumundan itibaren aktif hayatın içinde ve yaşantılarımızda var olduğu düşünüldüğünde kalıpyargıları devam ettirmemek zor görünmektedir. Fakat bu kalıpları devam ettirileceği anlamına gelmemekte olup beliren yetişkinlik döneminin bireysel keşfi ve farkındalık ile kalıcı olarak değişim ve dönüşüm mümkün olabilecektir. Bireyler yetişkinlik öncesi seçimleri ile hayatlarını kendi belirledikleri kabuller ile sürdürebilmektedir.

Romantik ilişkilerde sevginin aktarımı temelde kültürel bir yapı olarak aktarılagelmiştir. Ebeveynlerin ilişkileri beliren yetişkinlerin ilişkilerinde de görünür hale gelebilmektedir. Bu sebepten beliren yetişkinlerin ilişkilerinde öz kök ailenin yeri önem arz etmektedir. Fakat burada bir farklılık bulunmaktadır bu fark belirenin değişim içerisinde yer almasıdır. Dolayısıyla belirenlerin romantik ilişkileri ve bu duygusal paylaşımlar içerisindeki tutumları öz kök aileden aktarılırken beliren yetişkinlik evresinde bireyin toplumsal kabulleri ve kendi benliğini fark etmesi ve sorgulaması ile dönüşüm başlamaktadır.

Çalışmada fark edilmiştir ki aile yapıları fark etmeksizin toplumsal cinsiyet rolleri bir şekilde farklı boyutlarda olsa da her bireye ulaşmaktadır. Araştırmada incelediğimiz romantik ilişkilerde problem çözme becerileri aile etkisinden sıyrılarak çeşitli modüller, eğitimler ve terapiler ile sağlıklı bir bakışa geçilmesi mümkün olabilmektedir.

Bu araştırmadan elde edilen veriler doğrultusunda şu öneriler getirilmiştir:

Toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet rolleri kavramlarının içeriği ve sosyal yaşamdaki görünürlüğüne dair hem okullarda hem de iş yerlerinde teorik ve pratik bilgilerin çeşitli aktiviteler ile aktarılacağı eğitim planlamalarının yapılmasının kolektif bilinci oluşturabilmek adına ciddi öneme sahiptir.

Romantik bir ilişkinin ne anlam ifade ettiği, bireylerin neden yakın ilişkilere ihtiyaç duyabileceği ve ilişki içerisinde önem taşıyan saygı, benlik, özgürlük ve sevgi gibi kavramların görünürlükleri ve manalarının aktarımı için modüllerin hazırlanması sağlıklı ilişkilerin inşasında önemli bir yere sahiptir. Evlenecek olan çiftlere devlet desteği ile bu modüllerin aktarımı faydalı olacaktır.

Anaokullarından itibaren çocuklara oyunlar ile yakın ilişki çeşitleri ve sağlıklı davranış biçimlerinin aktarımının sağlanması geleceği oluşturacak büyükler için en anlamlı yatırım olacaktır.

Üniversite öğrencilerine yaşadıkları romantik ilişki süreçlerinde psikososyal desteklerin ücretsiz bir şekilde düzenli bir şekilde sağlanması bireylerin kendilerini ve ilişki süreçlerini tanıyarak doğru kararları alabilmesi adına önemli bir destek olacaktır.

18-26 yaş arası bireylere halk sağlığı sistemi üzerinden belirlenecek olan psikolog desteği ile düzenli bir şekilde kısa süreli çözüm odaklı terapi desteği almaları gündelik hayatın kalitesini artırarak yaşanan sorunları hızlı ve bilinçli bir şekilde sonlandırılmasında büyük bir yere sahip olacaktır.

İlkokul öğrencilerine ve ebeveyn adaylarına aktarılacak problem ve çözüm farkındalığı etkinlikleri ile genel bir farkındalık ve hassasiyet sağlanabilecektir.

Güvenilir ve tehlikesiz flört ilişkilerinin kazandırılmasına yönelik programların ve sağlıklı sorun çözme yöntemlerinin öğretilmesine yönelik programların ülkemiz bünyesinde yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Sonuç olarak partnere yönelik şiddet ve istismar düşüncelerinin ve inançlarının değiştirilmesi, cinsiyet kalıp yargılarının azaltılması, çatışma ve sorun çözme becerilerinin artırılması ve yardım hizmetlerine yönelik farkındalığın kazandırılmasına yönelik modüllerin planlanması mevcut sorunlara çözüm olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbaba, T. P. ve Erol, D. (2019). “Üniversite Öğrencilerinde Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar ile Mutluluk Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”. *International Journal of Current Approaches in Language, Education and Social Sciences*, 1(1): 32-44.
- Akdağ, C. (2017). *Genç Yetişkin Bireylerin Anne-Babalarıyla Kurdukları İlişki Örüntüsünün Romantik İlişkilerindeki Kaygı ve Kaçınma Düzeylerini Yordama Gücü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Akgül Gök, F.ve İl, S. (2017). “Evli Kadın ve Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlgili Algılarının Aile İşlevlerine Yansıması”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 54: 523-533.
- Altınok, A. (2014). *Genç Yetişkinlerin Romantik İlişki Doyumları ile Anne-Baba Çatışmasını Algılamaları Arasındaki İlişkide Problem Çözme Tarzları ve İlişkilere Yönelik Akılcı Olmayan İnançların Aracı Rolü*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Arnett, J. J. (2006). Emerging Adulthood: Understanding the New Way of Coming of Age. *American Psychologist*, 3-19.
- Arnett, J. J. (2000). “Emerging Adulthood: A Theory of Development From The Late Teens Through The Twenties”. *American Psychologist*, 55: 469–480.
- Arnett, J. J. (2017). *Adolescence and Emerging Adulthood: A Cultural Approach*. Boston, MA, Pearson.
- Arnett, J.J. (2019). *Human Development: A Cultural Approach*. 5th Edition. New Jersey: Pearson Education, Inc.
- Atak, H. ve Çok, F. (2010). “A New Period in Human Life: Emerging Adulthood”. *Journal of Childhood and Adolescence Mental Health*, 17(1): 39-50.
- Atak, H. (2020). *Yaşamda Yeni Bir Evre: Beliren Yetişkinlik Doğum Öncesi-Bebeklik-Çocukluk-Ergenlik-Beliren Yetişkinlik-Yetişkinlik-Yaşlılık*. Pegem Akademi, Ankara.
- Atak, H. ve Taştan, N. (2012). “Romantik İlişkiler ve Aşk”. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4): 520-546.
- Atay, T. (2019). *Çin İşi Japon İşi*. İletişim Yayınları, İstanbul.
- Aydoğan, Y. (hızl.). (2012). *Problem Çözme ve Problem Çözme Becerilerinin Desteklenmesi*. Kök Yayınları, Ankara.

- Ayyıldız, F. (2017). *Beliren Yetişkinlik Dönemi ve Yetişkinlik Döneminin Romantik İlişki Yaşantıları, İnançları İle Cinsel Tutum ve Yaşantıları Açısından Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Beauvoir, S. D. (2019). *İkinci Cinsiyet*. (Çev. G. Savran), Koç Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Bem, S. L. (1981). "Gender Schema Theory: A Cognitive Account Of Sex Typing". *Psychological Review*, 88(4): 354-364.
- Bozgeyikli H. ve Toprak E. (2013). "Üniversiteli Gençlerin Eş Seçim Kriterlerinin Sıralama Yargılarıyla Ölçeklenmesi". *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(1): 70-86.
- Bulut, V. E. (2019). *Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve Anne Baba Tutumlarının Erken Dönem Uyumsuz Şemalar İle İlişkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Buunk, B. P., Dijkstra, P., Fetchenhauer, D. ve Kenrick, D. T. (2002). "Age and Gender Differences in Mate Selection Criteria for Various Involvement Levels". *Personal Relationships*, 9(3): 271-278.
- Canary, D.J. ve Dainton, M.(ed.).(2003). *Maintaining Relationships Through Communication Relational, Contextual and Cultural Variations*. Routledge, New York.
- Connell, R.W. (2016). *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar*. (Çev. C. Soydemir), Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
- Cui, M., Fincham, F. D. ve Durtschi, J. A. (2011). "The Effect of Parental Divorce on Young Adults Romantic Relationship Dissolution: What Makes a Difference?". *Personal Relationships*, 18(3): 410-426.
- Çiçek, B , Çopur, Z . (2018). *Bireylerin Kadınların Çalışmasına Ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları* . International Journal of Eurasian Education and Culture , 3 (4) , 1-21 .
- Dalgıç, S. (2019). *Annelerin Problem Çözme Becerileri İle Depresyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, A. ve Cebioğlu, S. (2011). "Beliren Yetişkinlik: Ergenlikten Yetişkinliğe Uzanan Bir Dönem". *Doğubatu Üç Aylık Düşünce Dergisi*, 63: 225-257.
- Dökmen, Z. (2019). *Toplumsal Cinsiyet Sosyal Psikolojik Açıklamalar*. Remzi Kitabevi, İstanbul.

- Erden-İmamoğlu, S. (2009). *Kişilerarası İlişkiler*. Yeni İnsan Yayınevi, İstanbul.
- Ergin, E. (2015). *Beliren Yetişkinlik Döneminde Kimlik Statüleri ve Başa Çıkma Stratejileri İlişkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Eryılmaz, A. ve Ercan, L. (2010). “Beliren Yetişkinlikte Romantik Yakınlığı Başlatma: Yakınlığa Karşı Yalıtılmışlık Mı?”. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 34: 119-128.
- Gök Akgül, F. (2013). *Evli Kadın ve Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlgili Algılarının Aile İşlevlerine Yansıması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gökdemir, B. (2020). *Toplumsal Cinsiyet Rollerine İle İş ve İş Dışı Yaşam Dengesi Arasındaki İlişki: Bir Kamu Kurumu Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güldü, Ö. ve Kart, M. E. (2009). “Toplumsal Cinsiyet Rollerine ve Siyasal Tutumlar: Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme”. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 64(03): 97-116.
- Güven, G. B. (2020). *Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Problem Çözme Becerileri İle Öğretmenlerinin Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Hanks, M. E. (2020). *Tarihte Toplumsal Cinsiyet*. (Çev. M. Şenerdi), Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.
- Haskan Avcı Ö. (2014). “Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Öncesi İlişkilerde Problem Yaşadıkları ve Eğitim Almak İstedikleri Konular”. *Ege Eğitim Dergisi* 2014; 15(1): 279-99.
- Hess, J. A., Fannin, A. D. ve Pollom, L. H. (2007). “Creating Closeness: Discerning and Measuring Strategies for Fostering Closer Relationships”. *Personal Relationships*, 14(1): 25-44.
- Hendrick, S.S. (2016). *Yakın İlişkiler Psikolojisi*. (Çev. A. Dönmez ve A. Büyükşahin), Nobel Yayınları, Ankara.
- Kan, A. (2014). “Albert Bandura Ve Sosyal Öğrenme Kuramı”. S. Büyükalın Filiz (Ed.), *Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları*. Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 76-95.
- Karaosmanoğlu, A., Şaşıoğlu, M., Azizlerli, N. (2016). *İlişkiler Başlatmak, Sürdürmek Bitirmek*. Psikonet Yayınları, İstanbul.

- Kaşka, O. (2020). *Sosyal Öğrenme Kuramı Bağlamında Çizgi Filmlerde Arkadaşlık İlişkileri Üzerinden Verilen İletilerin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Kayış, T. (2019). *Evlilik Doyumunun Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özellikleri ve Problem Çözme Becerisi İle İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Koser, İ. E. (2020). *Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerileri, Problem Çözme Becerileri Ve Bağlanma Stilleri İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Lloyd, M. E. (2011). *Fear of Intimacy in Romantic Relationships During Emerging Adulthood: The Influence of Past Parenting and Separation-Individuation*. Doctoral Dissertation. Victoria University Faculty of Arts, Education and Human Development, Australia
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. (Çev. O. Akınbay ve D. Kömürcü), Bilim Sanat Yayınları, Ankara.
- Onaran, O. Büker, S. Bir, A. A., (1998). *Eskişehir’de Erkek Rol ve Tutumlarına İlişkin Alan Araştırması*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Öğülmüş, S. (2001). *Kişilerarası Sorun Çözme Becerileri ve Eğitimi*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Uçar, S. (2018). *Beliren Yetişkinlikte Romantik İlişki Deneyimleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özabacı, N. (2019). *Evlilik ve Yakın İlişkiler*. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Palabıyık, A. (2013), “Toplumsal Cinsiyete Sosyolojik Bir Yaklaşım: Ortadoğu’nun Halleri”. *Doğu Batı Yayınları*, Ankara, 1(64): 225-257.
- Patton, M. (2014). “Nitel Yöntemlerin Özellikle Uygun Olduğu Durumlar”. H. Tok ve M. Büyükçebe (Ed.), *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. Pegem Akademi, Ankara, 143-206.
- Rauer, A. J., Pettit, G. S., Lansford, J. E., Bates, J. E. ve Dodge, K. A. (2013). “Romantic Relationship Patterns In Young Adulthood and Their Developmental Antecedents”. *Developmental Psychology*, 49(11): 2159.
- Sancar, S. (2017). *Türk Modernleşmesinin Cinsiyeti Erkekler Devlet, Kadınlar Aile Kurar*. İletişim Yayınları, İstanbul.
- Saygılıgil, F. (2016). *Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları*. Dipnot Yayınları, Ankara.

- Shek, D. T. L., Dou, D., & Cheng, M. N. S. (2020).” Transition From Adolescence to Emerging Adulthood”. *The Encyclopedia of Child and Adolescent Development*, 1–10.
- Stafford, L. ve Canary, D. J. (2006). “Equity and Interdependence as Predictors of Relational Maintenance Strategies”. *The Journal of Family Communication*, 6(4): 227-254.
- Subaşı, N. G. ve Kazan, H. (2020). “Çocukluk Dönemi Bağlanma Stillerinin Yetişkin İletişimindeki Etkisi”. *The Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 10(2): 147-162.
- Sunal, A. B., Dogan, Ö. A. ve Özen, A. (2013). “Ayrılık Nedenleri Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”. *Türk Psikoloji Yazıları*, 16(32): 50.
- Scharf, M., Mayseless, O. ve Kivenson-Baron, I. (2004). “Adolescents Attachment Representations and Developmental Tasks In Emerging Adulthood”. *Developmental Psychology*, 40(3): 430-444.
- Shulman, S. ve Connolly, J. (2013). “The Challenge Of Romantic Relationships In Emerging Adulthood: Reconceptualization Of The Field”. *Emerging Adulthood*, 1(1): 27-39.
- Tarhan, E. (2019). *Kadın Akademisyenlerin Sınırsız ve Çok Yönlü Kariyer Tutumları: Kişilik ve Toplumsal Cinsiyet Rollerini Açısından Bir İnceleme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Vural-Yüzbaşı, D. (2012). *Türkiye’de Beliren Yetişkinlik: Yetişkinlik Kriterlerinin ve Yetişkinlik Statülerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Yavuzer, N. (2019). “İlişkiler ve Kişilerarası Güven”. H. Yavuzer (Ed.), *Evlilik Okulu: Evlilikte Kişilerarası İlişkiler ve İletişim Becerileri*. Remzi Kitabevi, İstanbul, 75-91.
- Yıldırım, A. Ve Şimşek, H. (2008). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Zeybekoğlu, Ö. (2009). *Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Erkeklik Olgusu*, Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.

İnternet kaynakları

<https://www.psikolojisozlugu.com/social-schema-sosyal-sema> (erişim tarihi: 10.01.2021).

EK1- YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

1. Toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet rolleri kavramları hakkında neler biliyorsunuz?
2. Romantik ilişkiyi nasıl tanımlarsınız?
3. Ebeveynlerinizin ilişkisi ile kendi partneriniz ile olan paylaşımlarınızda benzer ve farklıklar hakkında neler söylemek istersiniz?
4. Kendi partneriniz ile olan yaşantılarda toplumsal cinsiyet rollerinin etkileriniz görüyor musunuz? Örneklendirebilir misiniz?
5. Partneriniz ile bir konu bir durum hakkında farklı düşünüyorsunuz. Ortada çözülmesi gereken bir problem var neler yaparsınız, nasıl bir yol ile çözüme ulaşmaya çalışıyorsunuz, baş etme yollarınız nelerdir?
6. Peki yaşadığınız problemlerde toplumsal cinsiyet rollerinin etkilerini görüyor musunuz? Örnek verebilir misiniz?
7. Partneriniz ile ortak olan ayrışan sosyo kültürel özellikler var mı? (Bakış açınız, problem karşısında ilk tepkileriniz...)
8. İlişki içerisinde duygularınızı, öfkelerinizi nasıl gösterirsiniz?
9. Çözülmesi gereken bir problem var öncelikle ne yaparsınız?
10. İlk tanıştığınızda partner adayınızda ilk izlenim olarak nelere dikkat edersiniz? (statü, geliri, ailesi vs.)
11. Partneriniz ile birlikte bir haftasonu planı yapacaksınız. Kararları nasıl alırsınız?
12. Sizce bir ilişkinin uzun sürmesinde neler etkili olabilir?(anlayış vs)
13. Kendinizin ve partnerinizin birer özelliği sihirli bir değnek ile değiştirilecek. Hangi özelliklerin değişmesini isterdiniz?
14. Kendi ebeveynleriniz yaşadıkları problemleri nasıl çözerler? Bu konuda kendi ilişkinizde ortak yanlar var mı?
15. Partnerinizi ve kendinizi bir dizi, film veya kitap karakterlerinden birine benzetecek olsanız kime, neye benzetirdiniz?
16. Bir ilişkinin başlamasında ve devam etmesinde neler oldukça önemlidir?

EK2- BİREYSEL TANITIM FORMU

Sayın katılımcı, “Beliren Yetişkinlerin Romantik İlişkilerde Problem Çözme Becerilerinin Toplumsal Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi” isimli çalışmayı yürütmekteyim. Bu formda siz ve partneriz ile ilgili sorular bulunmaktadır. Her soruyu dikkatlice okuyarak yanıtlamanız araştırmanın sağlıklı olması açısından çok önemlidir. Araştırmaya katılanların kişisel bilgileri ve verdiği cevaplar kesinlikle gizli tutulacak, yanıtları başkaları ile paylaşılmayacaktır ve yalnızca araştırmanın amacına yönelik kullanılacaktır. Araştırmaya katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Araştırmanın Yütürücüsü: Esin Nesrin CEBECİ

1.Yaşınız:

2.Cinsiyetiniz: Kadın Erkek

3. Eğitim Durumunuz:

a) Okuma Yazma Bilmiyor b) Okuryazar c) İlkokul d) Ortaokul e) Lise f) Üniversite

4.Partnerinizin Eğitim Durumu:

a) Okuma Yazma Bilmiyor b) Okuryazar c) İlkokul d) Ortaokul e) Lise f) Üniversite

5.Mesleğiniz:

6.İlişkinizin Süresi:

EK3- BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi Esin Nesrin Cebeci tarafından yürütülen “Beliren Yetişkinlerin Romantik İlişkilerde Problem Çözme Becerilerinin Toplumsal Cinsiyet Bağlamında İncelenmesi” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerinde yaşadıkları problemlerde ve çözümlerde toplumsal cinsiyet rollerinin etkisini değerlendirmektir. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, size yöneltilen sorulara kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, içtenlikle cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**; ancak verileriniz yayın amacı ile kullanılabilir.

Çalışmaya Katılma Onayı

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güven verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Gönüllü Adı Soyadı:

Tarih ve İmza:

Telefon:

Araştırmacı Adı Soyadı: Esin Nesrin CEBECİ

Tarih ve İmza

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Esin Nesrin CEBECİ
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	Kumluca Anadolu Lisesi
Lisans Diploması	Üsküdar Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Felsefe Bölümü, 2016 Üsküdar Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, 2017
Yabancı Diller	İngilizce
BİLİMSEL FAALİYETLER	
<p>Cebeci, E.N. (2017). “Kierkegaard’da Varoluşçu Etik”. <i>Fəlsəfə və Sosial-Siyasi Elmlər Dergisi</i>, Azərbaycan Üniversitesi, Azərbaycan, 7-23.</p> <p>Cebeci, E.N. (2020). “Slovenya’da Kadın”. N. Ozturk (Ed.) Geçmişten Günümüze Avrupa’da Kadının Hukuki Durumu. Gazi Yayınları, Ankara, 219-232.</p>	
İŞ DENEYİMİ	
Çalıştığı Kurumlar	Güneş Eğitim ve Danışmanlık (2017-2020) Bil Koleji (2018-2019) Bahçeşehir Koleji (2020-)